

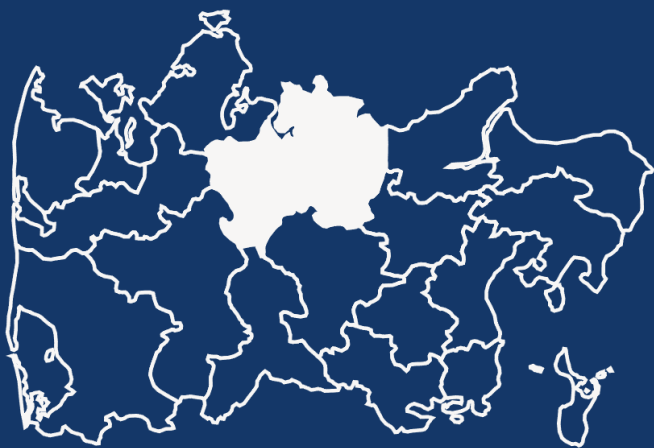

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Erhvervsudvikling i Viborg Kommune

Tendenser, specialisering, vækst og
erhvervsfremmeindsats

Juni 2023

Indhold

1. Forord og sammenfatning	3
2. Temaafsnit om detailhandel	8
3. Temaafsnit om fødevaresektoren	16
4. Beskæftigelse og specialisering	25
5. Iværksætteri og virksomhedsbestand	31
6. Vækstvirksomheder og eksport	40
7. Profilanalyse – highlights	44

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Denne rapport er fjerde udgave af kommune-rapporterne om erhvervsudvikling i Midtjylland¹ – rapporter der tager temperaturen på det lokale erhvervsliv i de 19 midtjyske kommuner.

Erhvervshus Midtjylland har blandt andet til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke udviklingsbarrierer. I den forbindelse skal kommunerapporterne danne grundlag for en stærk, aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats lokalt og regionalt, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

I lighed med tidligere udgaver indeholder kommune-rapporterne data, som beskriver strukturen af det lokale erhvervsliv – herunder data relateret til beskæftigelse, iværksætteri, udvikling i virksomhedsbestanden og eksport. Ydermere indgår der statistik over brugen af lokal erhvervs-service og specialiseret vejledning med afsæt i Profilanalyse 2023².

Dette års kommunerapporter indeholder desuden to nye sektorfokuserede kapitler, der med et bredt udsnit af data går i dybden med henholdsvis fødevaresektoren og detailhandlen. Samtidig har kommunerne bidraget med et overblik over de initiativer og indsatser, der er iværksat lokalt for at styrke de to sektorer.

Fødevaresektoren og detailhandlen er to af de vigtigste sektorer for økonomisk vækst og beskæftigelse i de Midtjyske kommuner, hvorfor lokale indsatser og initiativer rettet mod disse sektorer har stor betydning.

Fødevareinnovation, bæredygtig fødevareproduktion og klimavenlige produktionsmetoder er forbundet med et stort fremadrettet potentiale for yderligere styrkelse af fødevaresektoren som midtjysk styrkeposition.

Detailhandlen spiller en central rolle i forhold til bosætning, tiltrækning af turister og besøgende til området og bidrager til at øge efterspørgslen efter lokale produkter og tjenester. Sektoren gennemgår imidlertid en digital transformation, som kræver omstilling hos de eksisterende virksomheder og samtidig giver et stort forretningsmæssigt potentiale.

Vi er taknemmelige for kommunernes bidrag, da dette skaber grundlag for inspiration og videndeling på tværs af kommunerne og potentielt også udvikling af nye erhvervsstrategier, initiativer og partnerskaber til gavn for det lokale erhvervsliv.

Tværkommunalt samarbejde samt et tæt samarbejde mellem kommunerne, den lokale erhvervsservice og erhvervshuset med henblik på at styrke erhvervsfremmeindsatsen er vigtig. Kommunerapporten skal i den henseende være facilitator for yderligere samarbejde, da den giver indblik i det lokale og tværkommunale potentiale og aktuelle udfordringer.

Gennem rapporten sammenlignes udviklingen i Viborg Kommune med hele Region Midtjylland, resten af landet og en gruppe af sammenligningskommuner.

Sammenligningskommunerne er Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Randers Kommune og Silkeborg Kommune.

God læselyst
Bestyrelsesformand Ib Lauritsen
Direktør Erik Krarup

¹ 2020, 2021 og 2022.

² Profilanalyse 2023.

Sammenfatning - erhvervspræstationer

Viborg Kommune har et solidt erhvervmiljø, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved overlevelsesraten for nye virksomheder, der de seneste år har ligget over gennemsnittet for hele regionen. Kommunen er endvidere attraktiv at flytte til for etablerede virksomheder, hvorfor der i perioden 2017 til 2022 er flyttet 118 flere virksomheder til end fra kommunen. Den høje overlevelsesrate og nettotilflytningen af virksomheder kan forklaringen på væksten i antallet af virksomheder i Viborg Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af virksomheder steget med 3 pct.

Til gengæld er antallet af konkurser steget betydeligt i 2022, og antallet af konkurser pr. 1.000 virksomheder ligger over det regionale gennemsnit. Særligt inden for servicesektoren er der mange konkurser.

Andelen af virksomheder med eksport er lille relativt til det regionale gennemsnit, og eksporten udgør en mindre andel af omsætningen hos de eksporterende virksomheder end gennemsnittet i regionen.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Viborg Kommune er steget med 1 pct. i perioden 2016 til 2021. Gennemsnittet i regionen er 8 pct.

Etableringsraten i Viborg Kommune var 4,5 pct. i 2021 – hvilket er et fald ift. tidligere år og under regionsgennemsnittet på 5,5 pct.

Antallet af konkurser i Viborg Kommune er steget til 10,7 pr. 1.000 virksomheder i 2022. Det skyldes bl.a. bortfaldet af hjælpepakker. Antallet af konkurser er dog højere end gennemsnittet i regionen, som er 8,6 pr. 1.000 virksomheder.

Der flyttede i 2022 185 virksomheder til Viborg Kommune, mens der fraflyttede 155 virksomheder. I perioden 2017 til 2022 havde kommunen en nettotilflytning på 118 virksomheder.

Den samlede virksomhedsbestand i Viborg Kommune er steget fra 5.215 i 2016 til 5.370 i 2021.

Andelen af vækstvirksomheder i Viborg Kommune var 8,8 pct. i 2021, hvilket svarer til regionsgennemsnittet på 8,9 pct.

I regionen er eksportandelen blandt eksporterende virksomheder vokset fra 39 pct. i 2016 til 53 pct. i 2021. I Viborg Kommune har andelen ligget nogenlunde stabilt omkring 35 pct.

Sammenfatning - erhvervsstruktur

Viborg Kommune har en mangfoldig erhvervsstruktur med dominerende brancher inden for industri, handel, de primære erhverv samt bygge og anlæg.

Grundfos sætter et stort aftryk på kommunens erhvervsspecialisering. Det kommer bl.a. til udtryk ved en meget høj specialiseringsgrad inden for klyngeområdet grøn energi- & miljøteknologi.

De senere år har været kendetegnet ved vækst inden for en række serviceerhverv (fx operationel service og private velfærdsinstitutioner), mens der omvendt har været tilbagegang inden for flere grene af industrien.

Fødevarerområdet er ligeledes en markant styrkeposition i Viborg Kommune, om end der på dette område ikke har været fremgang i beskæftigelsen siden 2016.

Udvalgte resultater fra analysen

De tre største brancher målt på beskæftigelse i Viborg Kommune er elektronik- og maskinindustri (inkl. Grundfos), detailhandel samt bygge og anlæg. Tilsammen beskæftiger de tre brancher ca. 10.600 årsværk i 2021.

Viborg Kommune er specialiseret inden for de primære erhverv. Med en specialiseringsgrad på 2,2 fylder landbrug, skovbrug og fiskeri mere end dobbelt så meget som i en gennemsnitskommune.

Flere brancher har siden 2016 oplevet betydelig tilbagegang. Det gælder fx rådgivning mv. samt tekstil-, træ- og møbelindustri, der beskæftigelsesmæssigt er faldet med henholdsvis 60 og 26 pct. siden 2016.

Grøn miljø- & energiteknologi er den dominerende klynge i Viborg Kommune med en specialiseringsgrad på 5,8 i 2021. Det betyder at klyngens andel af kommunens private beskæftigelse er næsten seks gange større end som i en gennemsnitskommune.

Trods Grundfos' placering i Viborg Kommune udgør virksomheder med over 50 ansatte kun 32 pct. af den private beskæftigelse i 2021. For regionen som helhed er andelen 38 pct.

Andelen af udenlandsk arbejdskraft udgjorde i 2021 8,3 pct. af den private beskæftigelse – mod 9,4 pct. i regionen og 11,4 pct. i hele landet.

Sammenfatning – Detailhandel og fødevaresektoren

Detailhandel og fødevaresektoren er midtjyske styrkepositioner, og de spiller en vigtig rolle for de midtjyske kommuners beskæftigelse og omsætning. Særtemaerne i årets rapport giver et indblik i disse erhvervs udvikling samt i de lokale initiativer, der understøtter en positiv udvikling og imødekommer udfordringer inden for detailhandlen og fødevaresektoren.

Over de senere år har der været en lille tilbagegang i beskæftigelsen inden for detailhandel i Viborg Kommune. Det er særligt specialbutikkerne, der har haft det svært. Omvendt har der været en pæn vækst inden for bilhandel og værksted samt købmænd og døgnkiosker.

Sammenlignet med hele regionen udgør fødevaresektoren en større andel af den private beskæftigelse i Viborg Kommune. Siden 2016 har fødevaresektoren i Viborg Kommune oplevet en større fremgang ift. beskæftigelse, omsætning og eksport end regionen som hele. Fremgangen i beskæftigelsen og omsætningen er hovedsageligt drevet af sektorens støtte- og serviceerhverv i Viborg Kommune.

Udvalgte resultater fra analysen

Beskæftigelsen i detailhandlen er faldet med 1 pct. i Viborg Kommune i perioden 2016 til 2021. For regionen er beskæftigelsen steget med 7 pct.

Omsætningen blandt detailhandelsvirksomheder inden for bilhandel og værksteder er steget med 42 pct. i perioden 2016 til 2021 i Viborg Kommune. Omvendt er omsætningen blandt specialbutikker faldet med 19 pct.

Lidt over 40 pct. af unge mellem 13 og 17 år med fritidsjobs i Viborg Kommune arbejder inden for detailhandlen. Der er særligt mange unge beskæftiget i supermarkeder og varehuse.

I Viborg Kommune udgjorde fødevaresektoren 16 pct. af den private beskæftigelse i 2021. I Region Midtjylland som helhed var andelen 14 pct.

Beskæftigelsen i fødevaresektoren er i perioden 2016 til 2021 steget fra 3.800 til 4.100 fuldtidsjobs i Viborg Kommune, svarende til en stigning på 7 pct. I sammenligningskommunerne er beskæftigelsen vokset med 6 pct.

Omsætningen i fødevaresektoren er vokset med 27 pct. (2,7 mia. kr.) i perioden 2016 til 2021 i Viborg Kommune. Hovedparten af denne stigning stammer fra sektorens støtte- og serviceerhverv.

Fødevarevirksomhederne stod for 21 pct. af den samlede eksport i Viborg Kommune i 2021. I sammenligningskommunerne var andelen 36 pct.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Temaafsnit om detailhandel

Dette temaafsnit sætter fokus på detailhandlen i Viborg Kommune.

De første sider viser udviklingen i antallet af detailhandelsbutikker samt beskæftigelsen inden for forskellige dele af detailhandlen i både Viborg Kommune og resten af regionen.

Derefter vises udviklingen i omsætningen blandt kommunens detailhandelsvirksomheder samt i antallet af konkurser.

Til sidst opsummeres kommunens egen vurdering af potentialer og udfordringer for detailhandlen samt de lokale initiativer, som kommunen har iværksat for at understøtte udviklingen i detailhandlen.

Lille fald i beskæftigelsen inden for detailhandlen i Viborg Kommune

Detailhandlen er med 2.874 fuldtidsbeskæftigede i 2021 en vigtig branche for beskæftigelsen i Viborg Kommune. Detailhandlen har dog over de seneste år haft en lille tilbagegang i beskæftigelsen i Viborg Kommune, som vist i Tabel 2.1. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede faldet fra 2.911 til 2.874, svarende til en tilbagegang på 1 pct., mens jobvæksten for hele branchen i Region Midtjylland i samme periode har været 7 pct.

Særligt specialbutikkerne i Viborg Kommune har haft en tilbagegang over de senere år. Blandt specialbutikker, der forhandler beklædning og fodtøj, er antallet af fuldtidsbeskæftigede faldet fra 225 til 180 i perioden 2016 til 2021, svarende til en tilbagegang på 20 pct. Købmænd og døgnkiosker har omvendt haft en fremgang i beskæftigelsen på 27 fuldtidsbeskæftigede, svarende til en jobvækst på 25 pct.

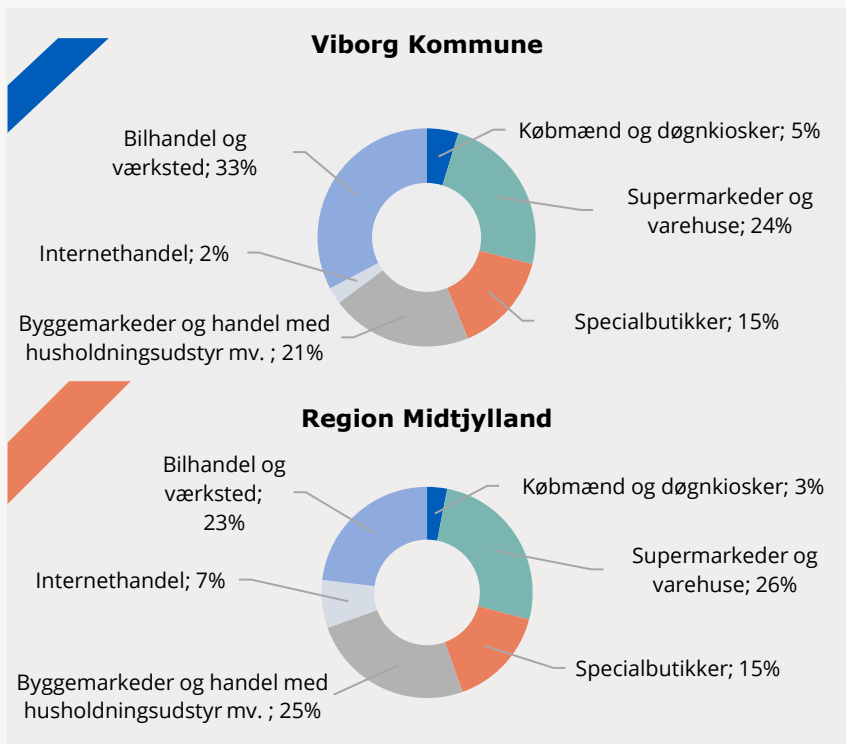
Fordelingen af beskæftigede inden for detailhandlen i Viborg Kommune ligner fordelingen for hele regionen, som vist i Figur 2.1. Dog er beskæftigelsen inden for bilhandel og værksted højere i Viborg Kommune end i Region Midtjylland, mens internethandel udgør en mindre del af beskæftigelsen.

Tabel 2.1. Antal fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel i Viborg Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021	Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland, 2016-21 (pct.)	Jobvækst hele landet, 2016-21 (pct.)
Købmænd og døgnkiosker	109	116	136	25%	-13%	-11%
Supermarkeder og varehuse	700	694	696	-1%	5%	3%
Specialbutik med beklædning og fodtøj	225	210	180	-20%	-19%	-19%
Specialbutik med fødevarer	118	119	114	-4%	3%	-6%
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	158	158	134	-15%	-11%	-13%
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	623	591	603	-3%	16%	7%
Internethandel	69	56	72	3%	100%	107%
Bilhandel og værksted	908	972	941	4%	4%	3%
Detailhandel i alt	2.911	2.915	2.874	-1%	7%	3%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.1 Fordeling af fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel, 2021

Lille tilbagegang i antallet af detailhandelsvirksomheder i Viborg Kommune

Ligesom der har været en lille tilbagegang i antallet af beskæftigede inden for detailhandlen fra 2016-21 i Viborg Kommune, har der i samme periode været et mindre fald i antallet af detailhandelsvirksomheder. Fra 2016 til 2021 er antallet af detailhandelsvirksomheder i Viborg Kommune faldet fra 594 virksomheder til 581, som vist i Tabel 2.2.

Det er særligt bilhandel og værksted samt specialbutikker, der forhandler beklædning og fodtøj, samt specialbutikker med kultur- fritids- og elektronikprodukter, der haft en tilbagegang. Omvendt er der kommet flere internetbaserede detailhandelsvirksomheder i Viborg Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af internethandelsvirksomheder steget fra 34 til 41.

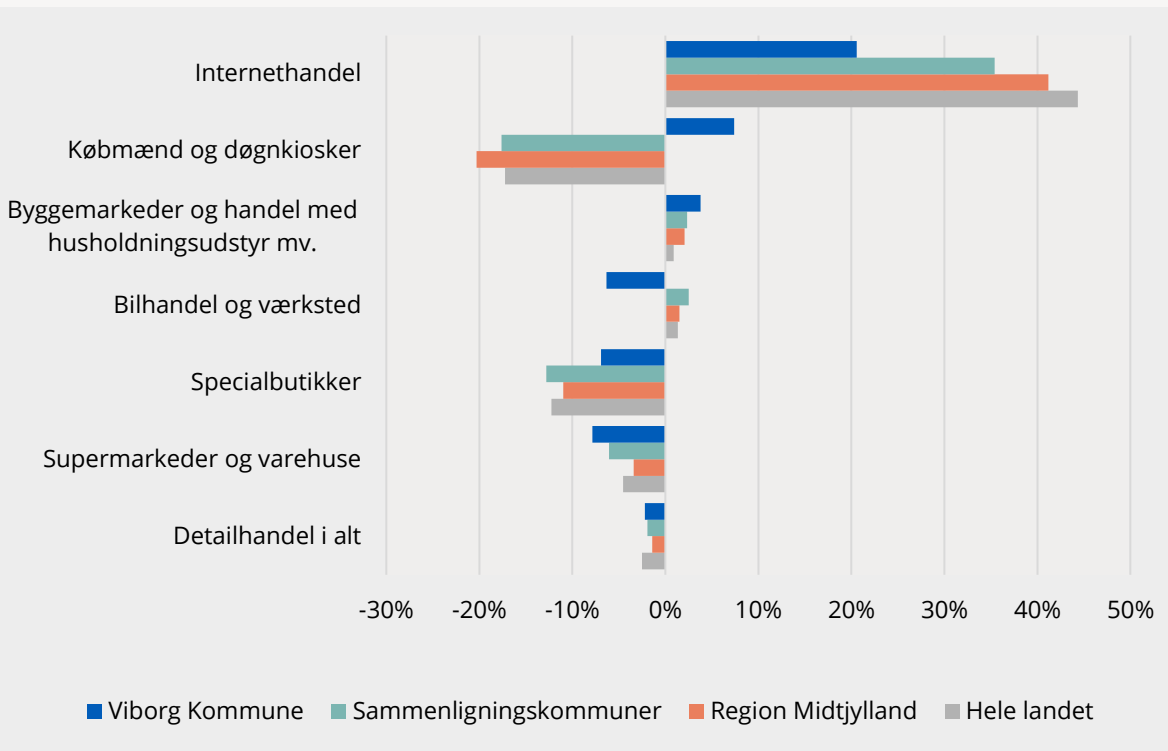
En lignende udvikling ses blandt sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, som det fremgår af Figur 2.2. Figuren viser, at særligt antallet af virksomheder inden for internethandel er vokset – på landsplan med mere end 40 pct. Omvendt ses et fald i antallet af specialbutikker samt købmænd og døgnskiosker. I Region Midtjylland er antallet af købmænd og døgnskiosker faldet med 20 pct., mens det tilsvarende tal for specialbutikkerne er 11 pct. Viborg Kommune adskiller sig dermed fra sammenligningskommunerne, regionen og hele landet ved at have en fremgang i antallet af købmænd og døgnskiosker.

Tabel 2.2. Antal virksomheder inden for detailhandel i Viborg Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021
Købmænd og døgnskiosker	27	27	29
Supermarkeder og varehuse	51	47	47
Specialbutik med beklædning og fodtøj	67	66	61
Specialbutik med fødevarer	33	28	34
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	45	47	40
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	132	145	137
Internethandel	34	33	41
Bilhandel og værksted	205	197	192
Detailhandel i alt	594	590	581

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.2. Udvikling i antal virksomheder inden for detailhandel, 2016-21

Note: Sammenligningskommunerne omfatter Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Randers Kommune og Silkeborg Kommune.

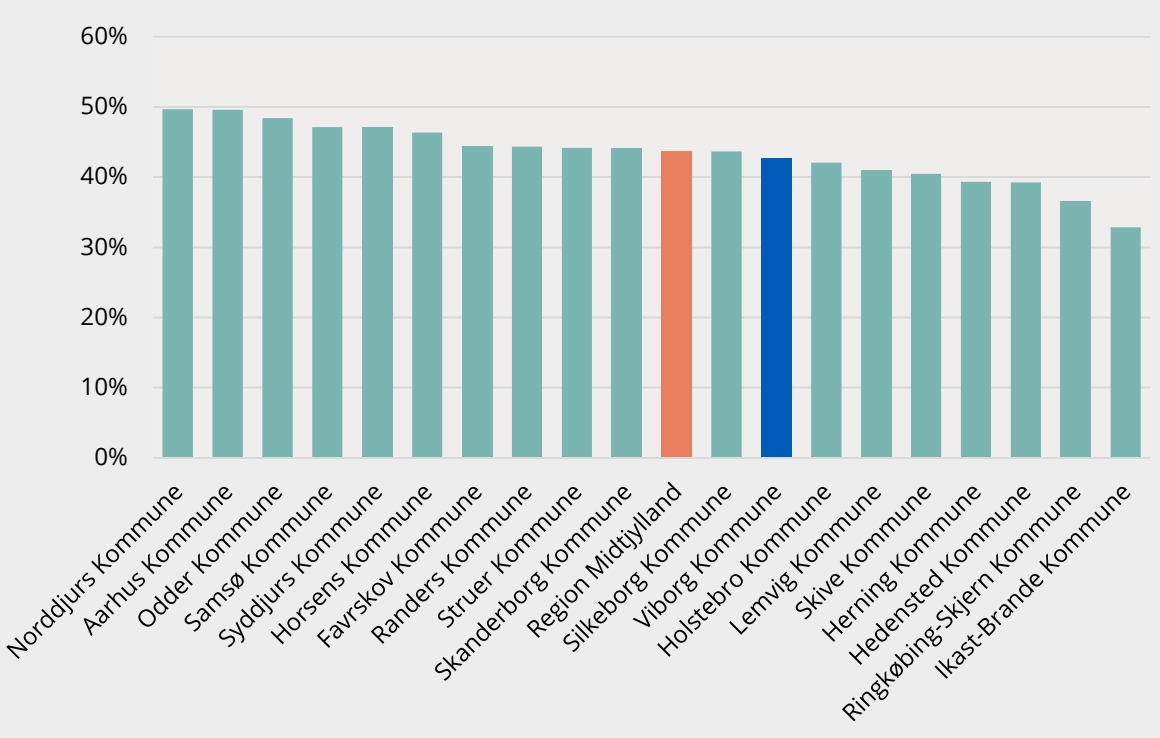
Mange unge med fritidsjobs arbejder i detailhandlen

Detailhandlen er også en vigtig branche for beskæftigelsen af unge med fritidsjobs. Lidt over 40 pct. af de unge i alderen 13-17 år med et fritidsjob i Viborg Kommune arbejder i detailhandlen, som det fremgår af Figur 2.3. Det er nogenlunde samme niveau som regionen som hele. Generelt viser figuren, at detailhandlen beskæftiger en meget stor del af de unge med fritidsjobs blandt kommunerne i regionen.

Særligt supermarkeder og varehuse beskæftiger mange unge med fritidsjobs inden for detailhandlen i både Viborg Kommune og regionens øvrige kommuner, som vist i Figur 2.4. I Viborg Kommune er over 60 pct. af de unge med fritidsjobs inden for detailhandel beskæftiget i kommunens supermarkeder og varehuse i 2021. Herefter følger specialbutikker, hvor 10 pct. af de unge er ansat.

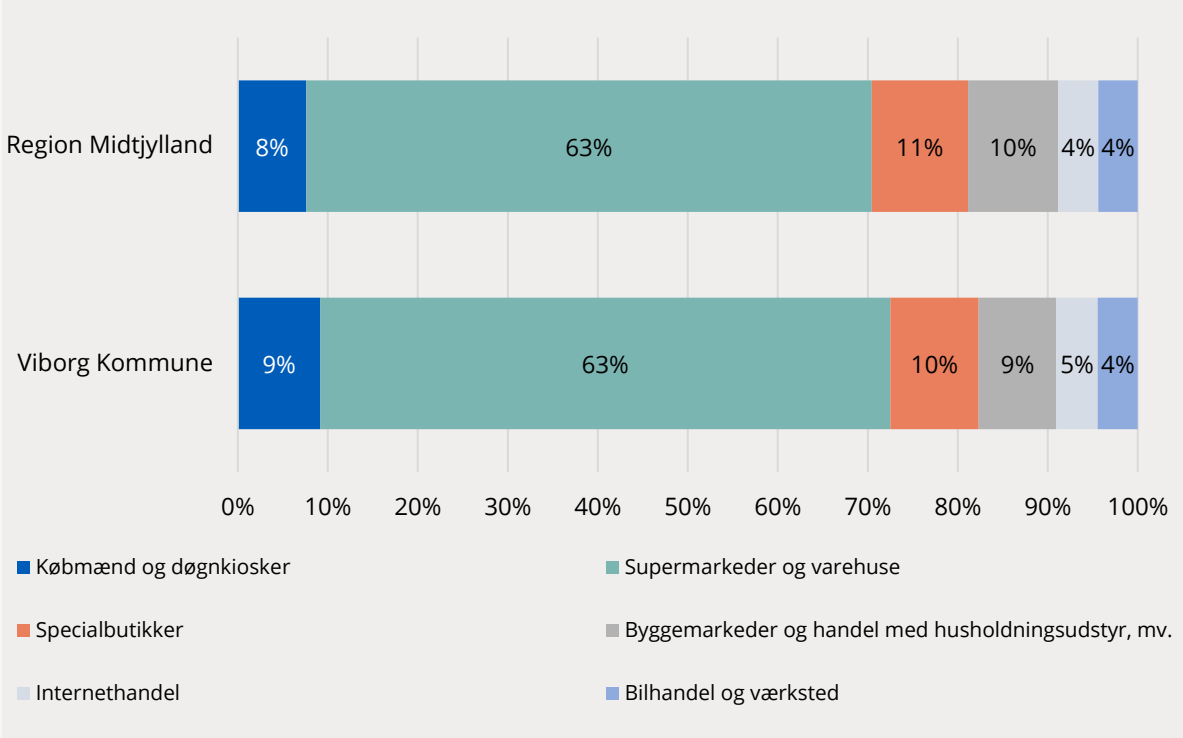
Samlet understøtter denne analyse billedet af detailhandlen som en vigtig jobskaber – også i forhold til at komme i gang på jobmarkedet.

Figur 2.3. Andel af unge (13-17 årige) i beskæftigelse inden for detailhandel, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.4. Unge (13-17 årige) fordelt på butikker inden for detailhandel, 2021

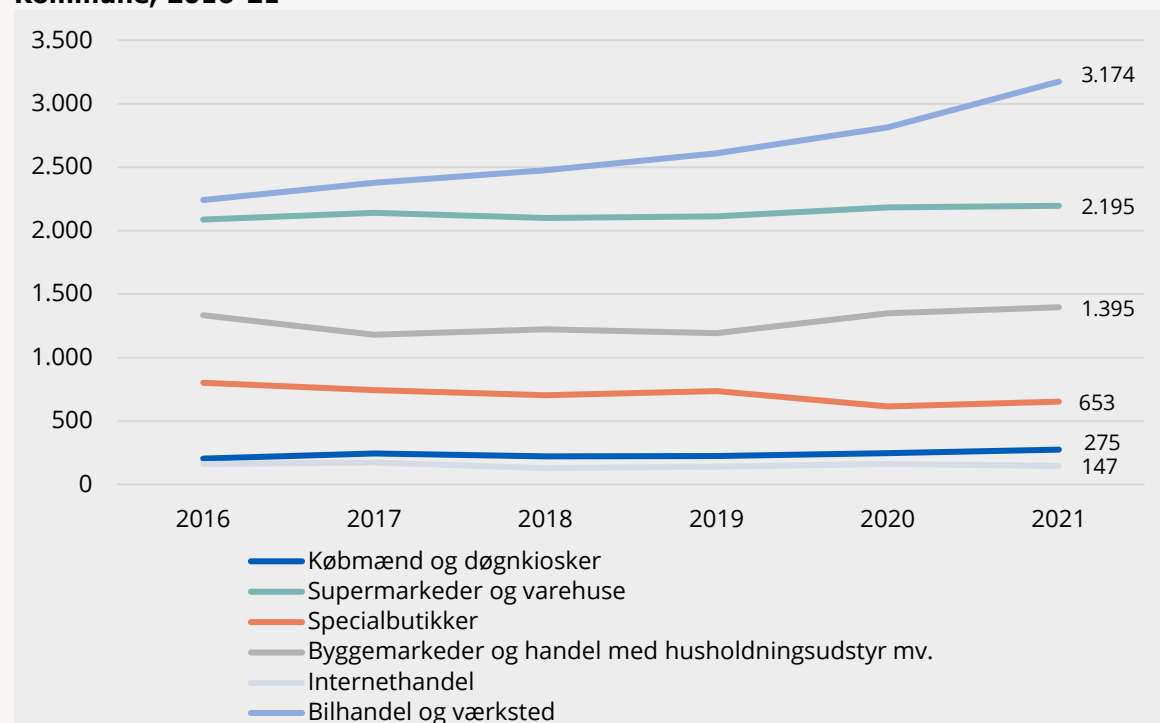
Stor stigning i omsætningen blandt virksomheder inden for bilhandel og værksted

Overordnet set har der været stigende omsætning blandt de fleste segmenter af detailhandlen i Viborg Kommune over de senere år, som det fremgår af Figur 2.5. Den samlede omsætning inden for detailhandel er steget fra 6,8 mia. kr. i 2016 til 7,8 mia. kr. i 2021, svarende til en stigning på 15 pct.

Særligt bilhandel og værksteder har haft en stor stigning i omsætningen. Fra 2016 til 2021 er omsætningen steget fra 2.241 mio. kr. til 3.174 mio. kr., svarende til en stigning på 42 pct. Omvendt har specialbutikker og internethandel oplevet et fald i omsætningen. I perioden 2016 til 2021 er omsætningen blandt specialbutikkerne faldet fra 802 mio. kr. til 653 mio. kr., svarende til en tilbagegang på 19 pct.

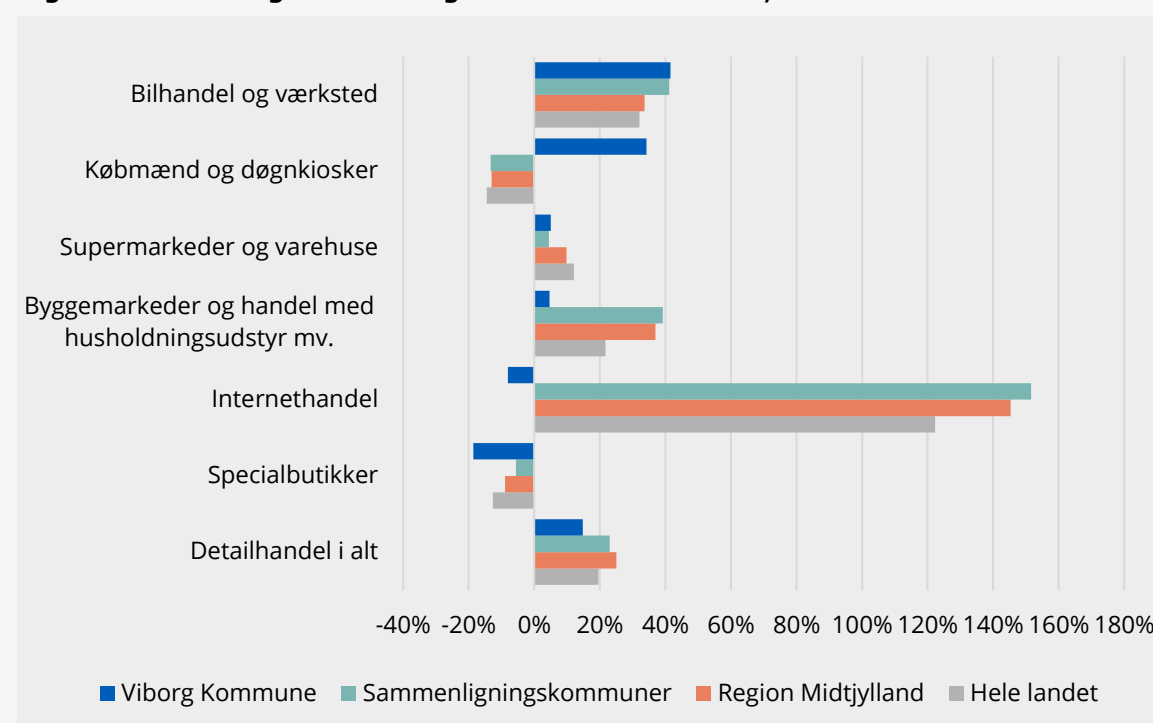
Generelt er omsætningen inden for detailhandlen steget mindre i Viborg Kommune end i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, som det fremgår af Figur 2.6. Særligt er internethandel vokset meget i regionen og hele landet, mens den i Viborg Kommune har været faldende. Omvendt har købmænd og døgnkiosker i Viborg Kommune haft en fremgang i omsætningen, mens den har været faldende i sammenligningskommunerne og hele regionen.

Figur 2.5. Udvikling i omsætning inden for detailhandel, (mio. kr. – 2016-priser) Viborg Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser).

Figur 2.6. Udvikling i omsætning inden for detailhandel, 2016-21

Supermarkeder og varehuse har den højeste gennemsnitlige omsætning

Opgøres den gennemsnitlige omsætning per virksomhed, er den højest blandt supermarkeder og varehuse, som vist i Tabel 2.3. I 2019 til 2021 lå den gennemsnitlige omsætning for supermarkeder og varehuse i Viborg Kommune på 39,6 mio. kr. pr. virksomhed. Derefter følger bilhandel og værksted, hvor den gennemsnitlige omsætning i 2019 til 2021 lå på 13,8 mio. kr. Den laveste gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed findes blandt virksomheder inden for internethandel

Ses der på den samlede omsætning inden for detailhandlen, står bilhandel og værksted i 2021 for det største bidrag i Viborg Kommune, jf. Figur 2.7. Bilhandel og værksted udgør 40 pct. af den samlede omsætning i Viborg Kommune. Herefter følger supermarkeder og varehuse, der udgør 28 pct. af omsætningen.

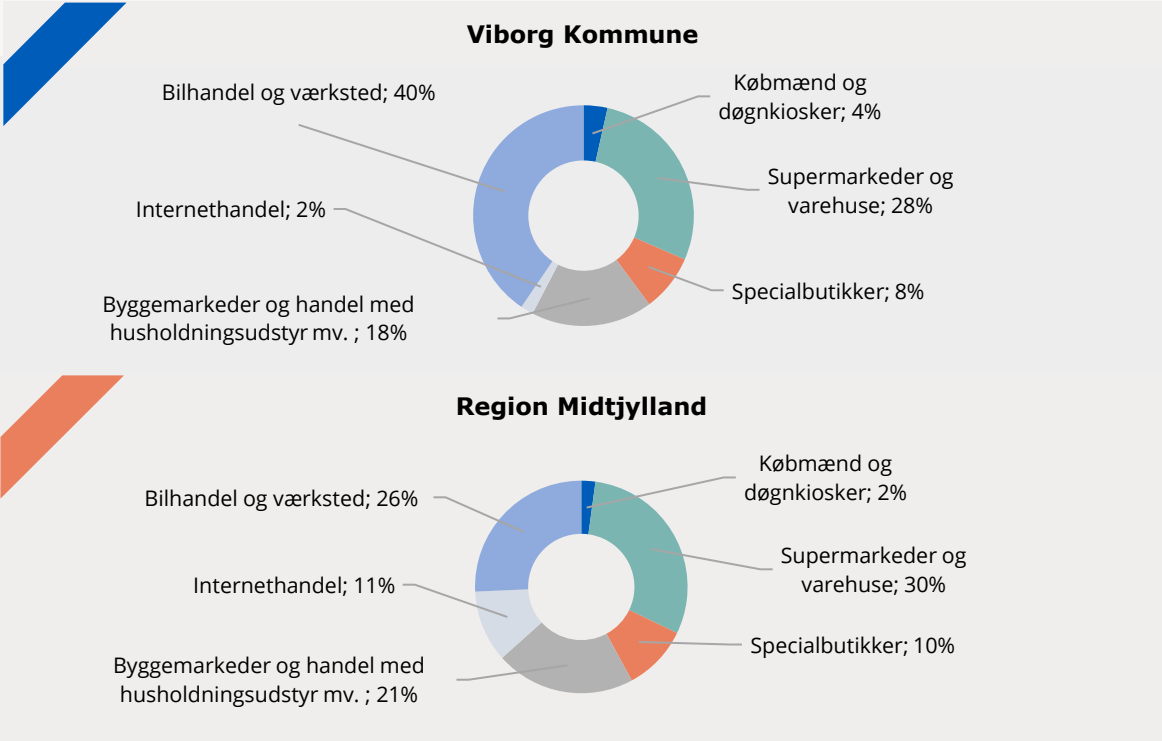
På regionalt niveau udgør internethandel en markant større andel af omsætningen end i Viborg Kommune. Omvendt udgør bilhandel og værksted en mindre andel af den samlede omsætning i detailhandlen i Region Midtjylland end i Viborg Kommune.

Tabel 2.3. Gennemsnitlig årlig omsætning per virksomhed, (mio. kr.), Viborg Kommune, 2016-18 og 2019-21

Butikstype	2016-18	2019-21
Købmænd og døgnkiosker	7,8	8,7
Supermarkeder og varehuse	36,1	39,6
Specialbutik med beklædning og fodtøj	4,5	4,0
Specialbutik med fødevarer	4,6	3,9
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	5,9	6,7
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	7,6	7,9
Internethandel	3,7	3,3
Bilhandel og værksted	10,8	13,8

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.7. Fordeling af omsætningen inden for detailhandel, 2021

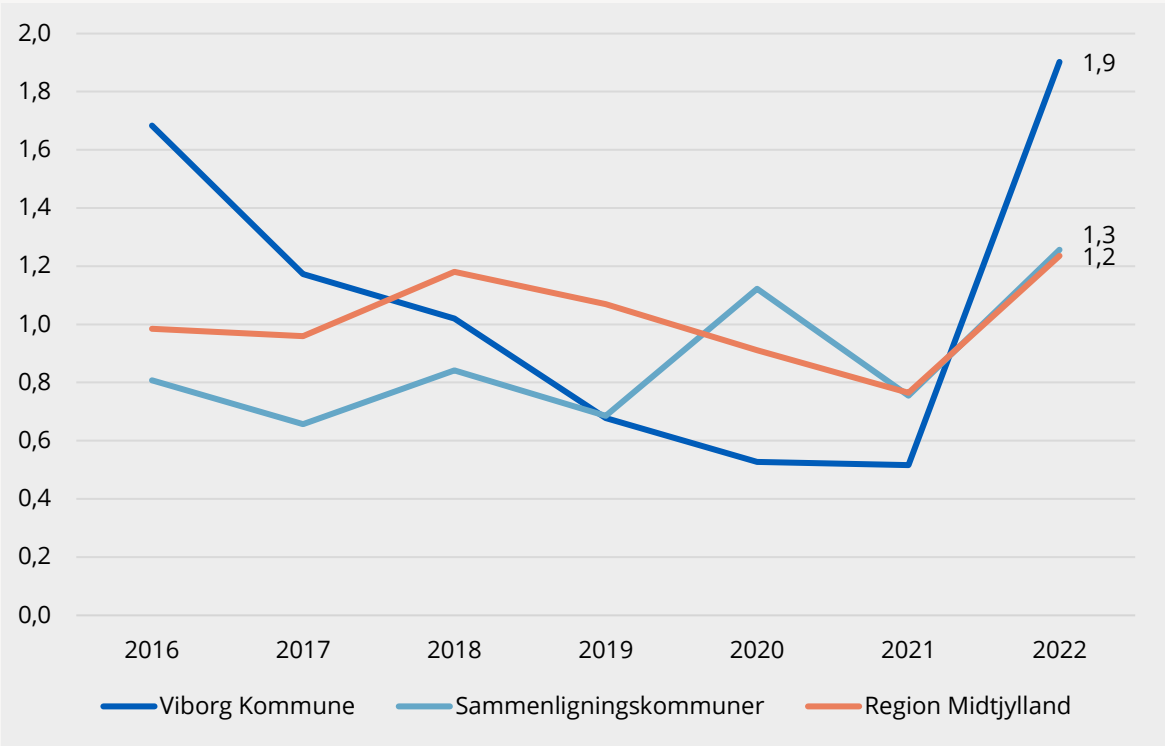
Stor stigning i antallet af konkurser i 2022

Figur 2.8. viser, hvor mange virksomheder inden for detailhandlen, der blev erklæret konkurs i Viborg Kommune, Region Midtjylland og sammenligningskommunerne i perioden 2016 til 2022. Antallet af konkurser er opgjort pr. 100 virksomheder i perioden.

Af figuren fremgår det, at antallet af konkurser i Viborg Kommune i perioden 2016 til 2021 er faldet til et niveau, der var lavere end blandt både sammenligningskommunerne og regionen som hele. I 2022 er antallet af konkurser dog steget kraftigt til 1,9 pr. 100 virksomhed i Viborg Kommune, hvilket er et væsentligt højere niveau end blandt sammenligningskommunerne og regionen.

Af Tabel 2.4. fremgår det, hvordan konkurserne fordeler sig på typer af butikker. Det fremgår, at specialbutikkerne i Viborg Kommune har oplevet flest konkurser i perioden. 27 pct. af alle konkurser i kommunen er sket blandt specialbutikkerne. På regionalt plan har der i perioden 2016 til 2022 også været flest konkurser blandt specialbutikkerne, der står for 32 pct. af alle konkurser.

Figur 2.8. Udvikling i antal konkurser pr. 100 detailhandelvirksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016 til 2021.

Tabel 2.4. Fordeling af konkurser i detailhandel, 2016-22

Butikstype	Viborg Kommune	Region Midtjylland
Købmænd og døgnkiosker	4 (9%)	40 (7%)
Supermarkeder og varehuse	1 (2%)	16 (3%)
Specialbutikker	12 (27%)	177 (32%)
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr, mv.	9 (20%)	120 (22%)
Internethandel	9 (20%)	83 (15%)
Bilhandel og værksted	9 (20%)	112 (20%)
I alt	44 (100%)	548 (100%)

Erhvervsrettede tiltag for at styrke detailhandlen i Viborg Kommune

Detailhandel er vigtig, da den genererer omsætning og arbejdspladser i Viborg Kommune.

I 2020 var der i alt 429 butikker inden for detailhandel i Viborg Kommune med et samlet bruttoareal på 359.100 m². 27% af butikkerne ligger i Viborg by, mens 45% af bruttoarealet ligeledes findes i Viborg by. Tyngden af detailhandlen er derfor i Viborg by, der er kommunens handelscentrum. Men Viborg bymidte har mistet betydning i perioden både ift. antallet af butikker, bruttoareal og omsætning, og det er en udvikling, som Viborg Kommune meget gerne vil vende, idet detailhandel er med til at øge Viborg bymidtes attraktivitet.

Initiativer med fokus på udvikling og imødekommelse af udfordringer inden for detailhandlen:

Styrket turismeudvikling

Viborg Kommune har indgået en ny og mere ambitiøs samarbejdsaftale med VisitAarhus for 2023-2026.

Med et nyt hotel og kulturelt oplevelsesområde tæt ved Viborg midtby, der allerede nu genererer stor vækst i antallet af overnatninger og vækst for andre hoteller, arbejder kommunen med at sikre større sammenhæng mellem det kulturelle oplevelsesområde og midtbyen for at sikre et kommercielt afkast for midtbyen.

Samtidig arbejder kommunen for at skabe at en ny turistattraktion i Domkirke kvarteret i Viborg, der ligger i umiddelbar nærhed af detailhandlen i Viborg midtby. Ambitionen er at skabe en attraktion med mere end 200.000 årlige gæster. Et væsentligt element i projektet er at sikre kommerciel effekt for detailhandlen.

Endelig planlægger Viborg Kommune altid egne events, så de giver positive afledte effekter for detailhandlen. Store events som Jul i Viborg, Snapsting og Grønne Sammen holdes på centrale torve midt i byen.

Styrkelse af detailhandlens kompetencer

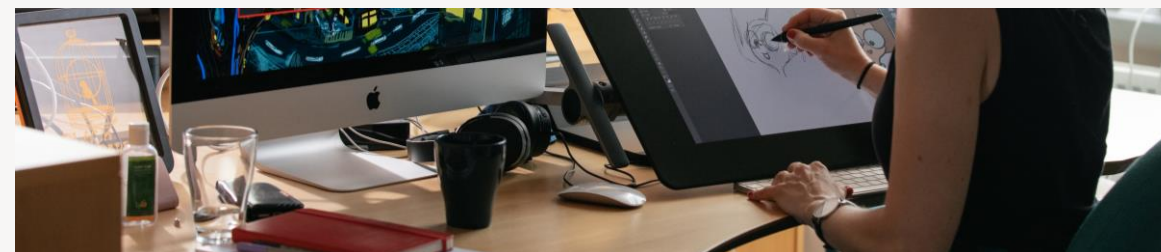
”Vi er Viborg”, der organiserer detailhandlen i Viborg, afholder løbende møder med Erhvervshus Midtjylland. Målet er at styrke sammenhængen mellem detailhandlen og erhvervsservice og inspirere de detailhandlende til styrket brug af relevante programmer i Erhvervshus Midtjylland.

Viborg Kommune er i dialog med ”Vi er Viborg” og Erhvervsakademi Dania om at etablere et kompetenceudviklingsforløb for alle ansatte i detailhandlen. Målet er at give de ansatte i detailhandlen både kompetencer og inspiration til udvikling af f.eks. service, forretningsmodel mv.

Planlægning for ny midtby og nye tilflyttere

Viborg Kommune skal den kommende tid udarbejde en ny midtbyplan, der i større grad end tidligere har fokus på de udfordringer, detailhandlen står overfor. Det indebærer, at en levende og attraktiv midtby ikke alene er et spørgsmål om detailhandel eller ej, men en fælles indsats for detailhandel, kommune, ejendomssejere, kulturaktører, borgere, frivillige mv.

Med tilkomsten af nye, videregående uddannelser til Viborg kan byen de kommende år blive en mere attraktiv studieby. I den forbindelse afsøges muligheder for at placere et centrumnært studenterhus, der skal være socialt samlingssted og aktivitetshus for de mange nye studerende på videregående uddannelser. Dette vil også være med til at generere aktivitet i midtbyen.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3

Temaafsnit om fødevaresektoren

Det andet temaafsnit i dette års kommunerapport sætter fokus på fødevaresektorens betydning for erhvervslivet i de midtjyske kommuner.

De første sider viser, hvordan antallet af jobs og virksomheder har udviklet sig de seneste år inden for fødevaresektoren – både for sektoren samlet set og for de forskellige delområder i sektorens værdikæde.

Dernæst fokuserer afsnittet på udviklingen i sektorens omsætning, eksport samt nettoinvesteringer.

Til sidst giver afsnittet et overblik over kommunens initiativer for at understøtte udviklingen inden for fødevareområdet.

Fødevarerektoren er det tredjestørste ressourceområde i Viborg Kommune

Fødevarerektoren er beskæftigelsesmæssigt det tredjestørste ressourceområde i Viborg Kommune. Figur 3.1. viser, at fødevarerektoren har en samlet beskæftigelse på ca. 4.100 fuldtidspersoner i Viborg Kommune i 2021, mens bygge/bolig er det største ressourceområde med ca. 5.600 fuldtidsstillinger.

Figur 3.2. viser fødevarerektorens andel af den samlede private beskæftigelse i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med niveauet i hele regionen og på landsplan.

I Viborg Kommune udgør fødevarerektoren ca. 16 pct. af den samlede beskæftigelse i 2021, hvilket er højere end niveauet i regionen (14 pct.) og hele landet (12 pct.).

Figuren viser også, at fødevarerektoren fylder mindst i bykommunerne som fx Aarhus og Silkeborg kommuner. Omvendt fylder fødevarerektoren mest i de mindre landkommuner som Lemvig og Samsø kommuner.

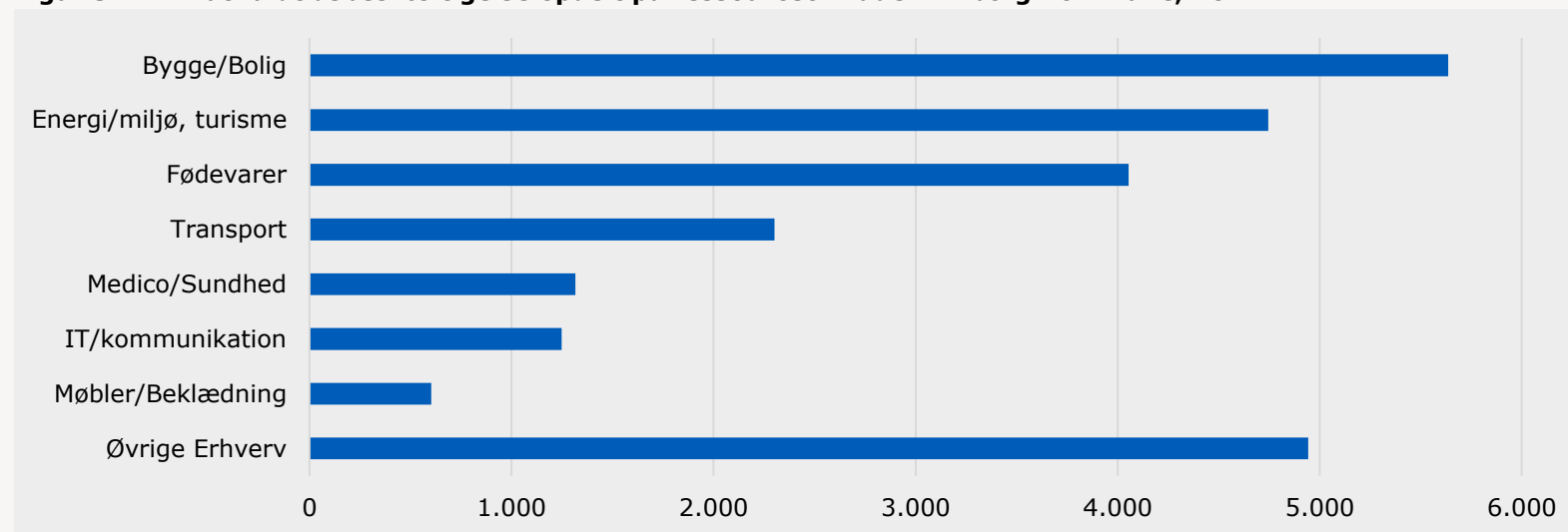
Ressourceområder

Ressourceområder er et alternativ til den officielle branchegruppering af dansk erhvervsliv, og inddeler brancherne i otte sammenhængende områder baseret på de slutprodukter, som virksomhederne bidrager til. Dertil kommer *Øvrige erhverv*, der består af brancher, som ikke direkte kan relateres til et enkelt område.

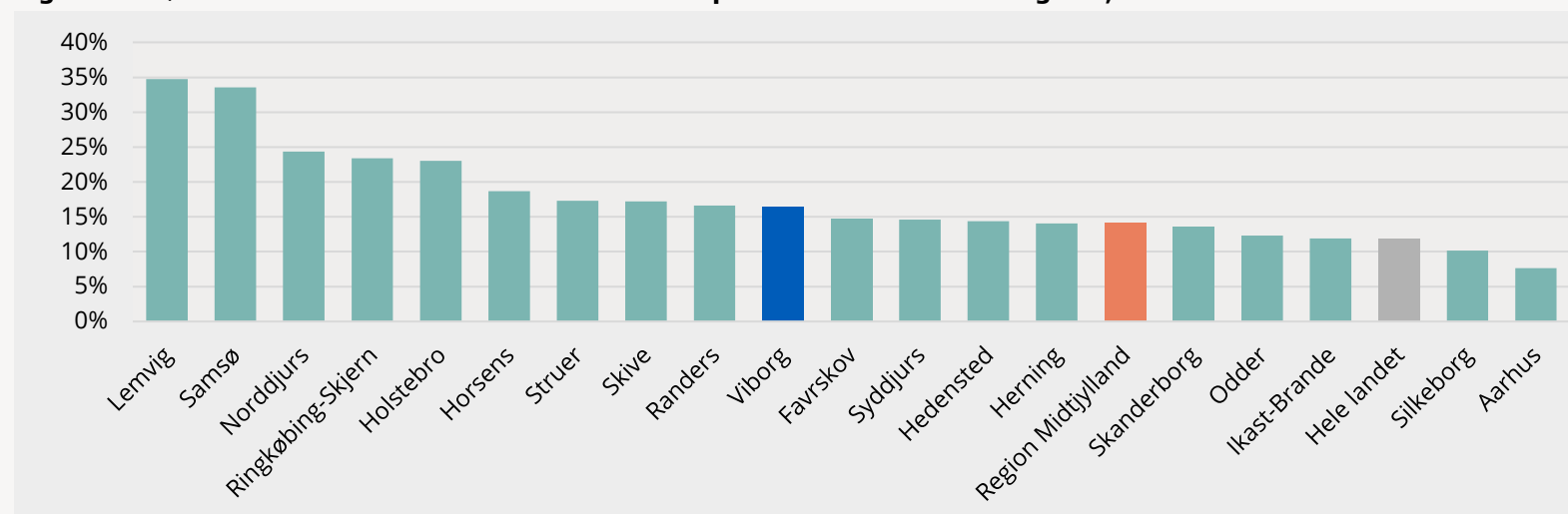
Ressourceområderne adskiller sig fra branche- og klyngegrupperingen i afsnit 4. Resultaterne for fødevarerektoren kan derfor ikke sammenlignes direkte med resultaterne for fødevarerklyngen i afsnit 4.

I dette afsnit opdeles fødevarerektoren i tre delområder: primære erhverv, fremstillingserhverv og støtte- og serviceerhverv. Sidstnævnte omfatter virksomheder, der fx handler med fødevarer (engros) og fremstiller udstyr til landbrugs- og fremstillingserhvervene.

Figur 3.1. Privat fuldtidsbeskæftigelse opdelt på ressourceområder i Viborg Kommune, 2021

Figur 3.2. Fødevarerektorens andel af den samlede private fuldtidsbeskæftigelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Øget beskæftigelse inden for fødevaresektoren i Viborg Kommune

Tabel 3.1. viser udviklingen i beskæftigelsen i perioden 2016 til 2021 både for fødevaresektoren samlet set og for sektorens delområder (primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv) - i Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

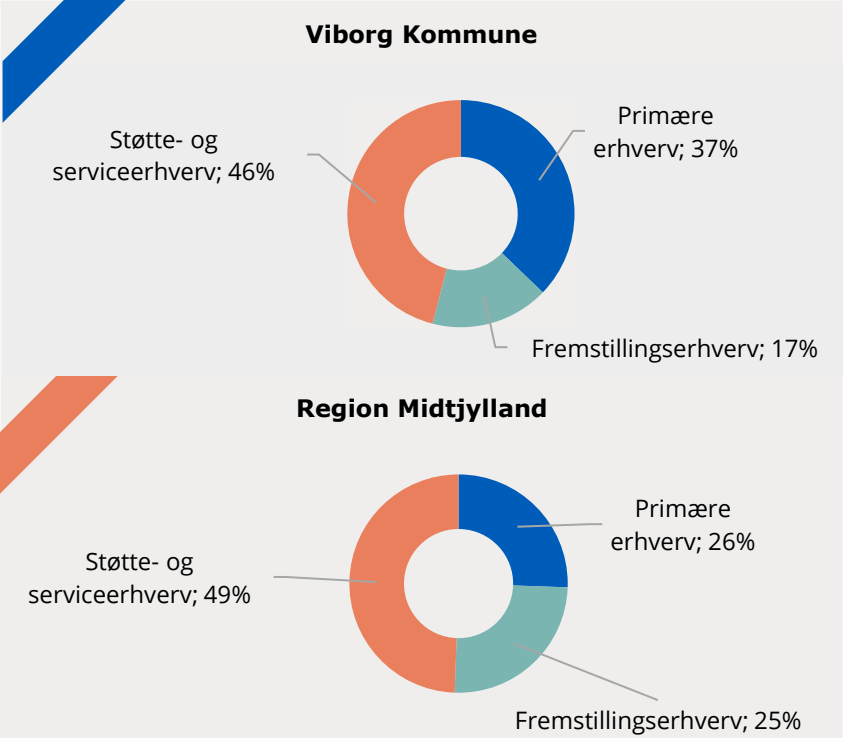
I perioden 2016 til 2021 er beskæftigelsen inden for fødevaresektoren vokset i Viborg Kommune fra ca. 3.800 til ca. 4.100 fuldtidsjobs, svarende til en stigning på ca. 7 pct. Denne udvikling dækker over, at beskæftigelsen inden for støtte- og serviceerhvervene er vokset markant, mens beskæftigelsen inden for de primære erhverv og fremstillingserhvervene har været nogenlunde konstant. I sammenligningskommunerne, regionen samt hele landet er den samlede beskæftigelse i fødevaresektoren vokset med 4-6 pct. I sammenligningskommunerne har støtte- og serviceerhvervene oplevet den største procentvise vækst, mens det i regionen og hele landet er fremstillingserhvervene, som har haft den største jobvækst i perioden.

Figur 3.3. viser, at de primære erhverv udgør en betydeligt større andel af den samlede beskæftigelse i fødevaresektoren i Viborg Kommune end i regionen som helhed, hvilket afspejler kommunens store animalske og vegetabilske landbrugsproduktion. Omvendt udgør fremstillingserhvervene en større andel af sektorens samlede beskæftigelse i regionen.

Tabel 3.1. Antal private jobs og jobvækst i fødevaresektoren opdelt på delområde, 2016-21

Delområde	Antal fuldtidsjobs i Viborg Kommune			Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Sammenligningskommuner 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland 2016-21 (pct.)	Jobvækst Hele landet 2016-21 (pct.)
	2016	2019	2021				
Primære erhverv	1.477	1.518	1.508	2,1%	-0,6%	0,4%	0,7%
Fremstillings- erhverv	682	691	683	0,1%	8,7%	7,4%	5,7%
Støtte- og serviceerhverv	1.626	1.740	1.864	14,6%	9,2%	4,0%	3,7%
Fødevare- sektoren i alt	3.785	3.949	4.054	7,1%	6,3%	3,9%	3,5%

Figur 3.3. Fuldtidsbeskæftigelse inden for fødevareområdet fordelt på delområder, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Sammenligningskommunerne omfatter Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Randers Kommune og Silkeborg Kommune.

Fald i antallet af fødevarevirksomheder i Viborg Kommune

Mens beskæftigelsen inden for fødevaresektoren er vokset, er antallet af virksomheder i fødevaresektoren faldet i Viborg Kommune. Tabel 3.2. viser, at antallet af virksomheder i fødevaresektoren faldt fra 1.013 virksomheder i 2016 til 965 i 2021, svarende til et fald på ca. 5 pct. Inden for de tre delområder er antallet af virksomheder faldet i de primære erhverv og fremstillingserhvervene, mens der er kommet flere virksomheder i støtte- og serviceerhvervene.

Figur 3.4. viser det gennemsnitlige antal fuldtidsjobs for virksomhederne i sektorens delområder i 2021 for Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og landet som helhed. Fremstillingsvirksomhederne er gennemsnitlig set de største virksomheder. I Viborg Kommune beskæftiger de i gennemsnit ca. 21 fuldtidspersoner, hvilket er væsentligt lavere end i sammenligningskommunerne og regionen, hvor virksomheder i gennemsnit beskæftiger hhv. 42 og 30 fuldtidspersoner.

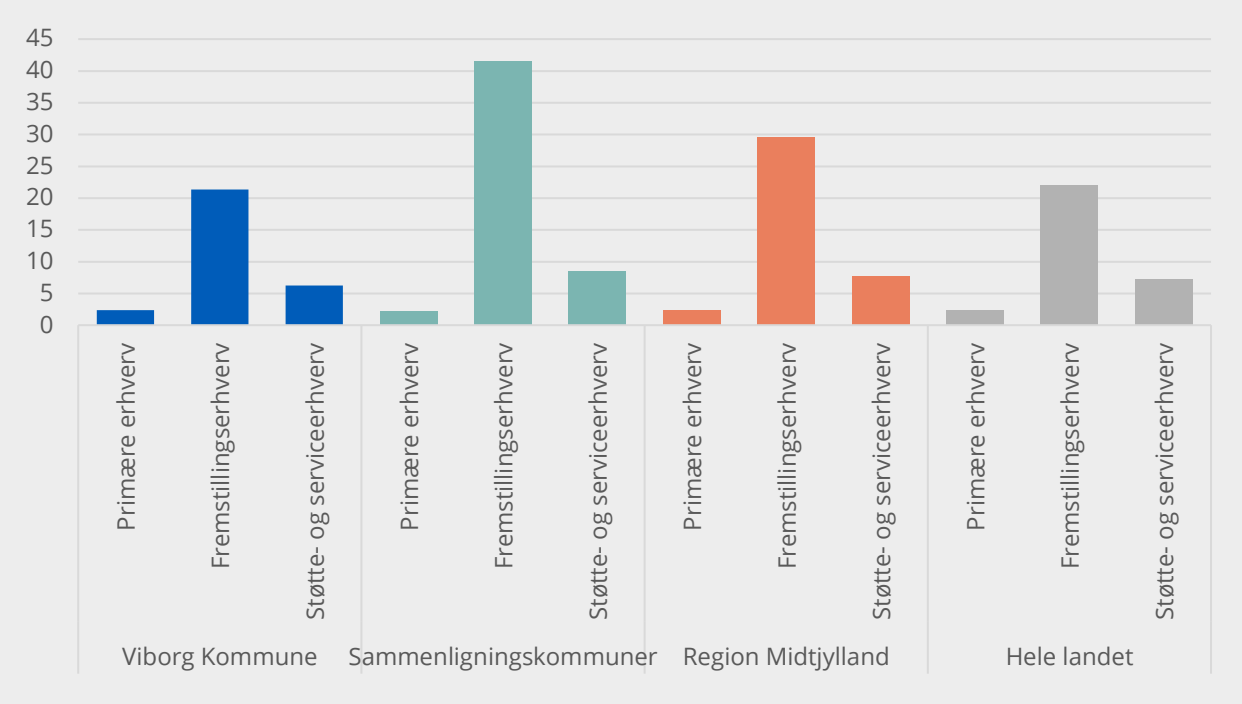
Den gennemsnitlige beskæftigelse i de primære erhverv samt i støtte- og serviceerhvervene er mere ens på tværs af kommunerne, regionen og hele landet. I de primære erhverv beskæftiger virksomhederne i gennemsnit 2 fuldtidspersoner, mens støtte- og servicevirksomhederne beskæftiger 6-8 fuldtidspersoner på tværs af kommunerne, regionen og hele landet.

Tabel 3.2. Antal virksomheder i fødevaresektoren i Viborg Kommune, 2016-21

Delområde	2016	2019	2021	Ændring 2016-21 i pct.
Primære erhverv	705	651	636	-9,8%
Fremstillingserhverv	42	30	32	-23,8%
Støtte- og serviceerhverv	266	291	297	11,7%
Fødevaresektoren i alt	1.013	972	965	-4,7%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.4. Antal fuldtidsjobs per virksomhed inden for fødevareområdet, 2021

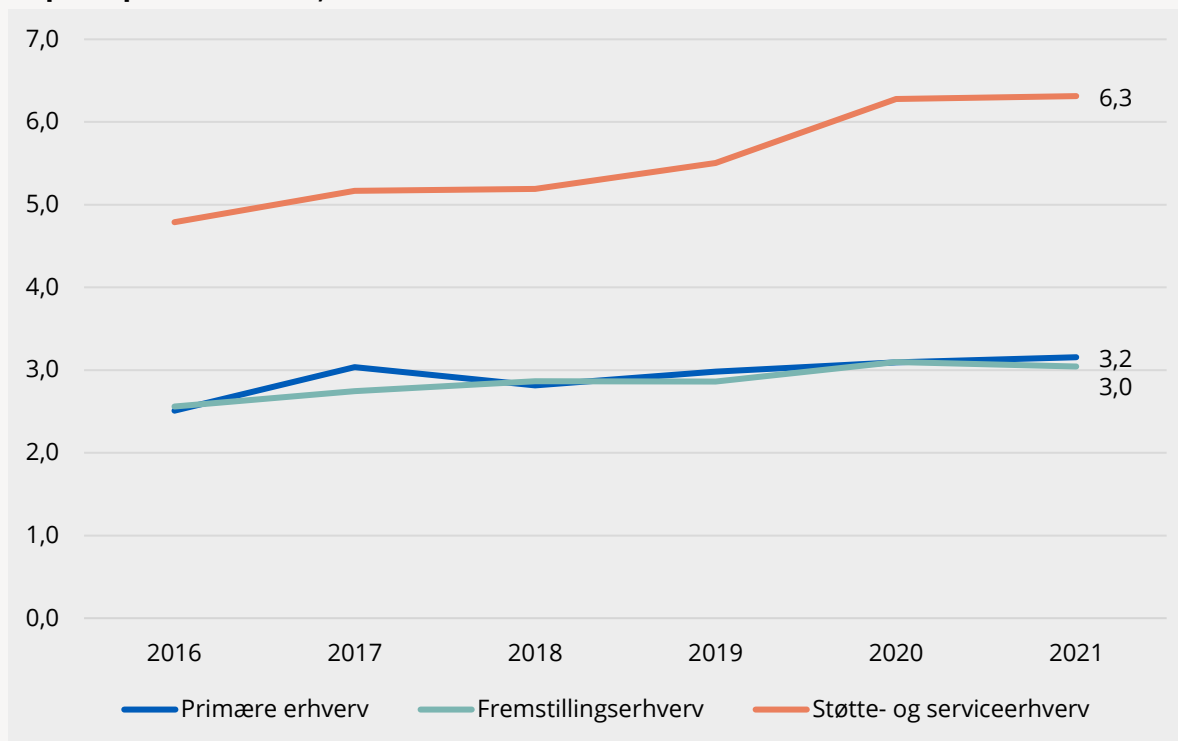

Markant omsætningsvækst i fødevarerektoren

Virksomhedernes omsætning er en anden central indikator for at belyse fødevarerektorens udvikling og betydning lokalt. Figur 3.5. viser omsætningen for sektorens delområder i Viborg Kommune i perioden 2016 til 2021. Figuren viser, at omsætningen i 2021 er klart størst inden for støtte- og serviceerhvervene i Viborg Kommune, som også har den største beskæftigelse. Samtidig viser figuren, at omsætningen er vokset i alle de tre delområder i perioden 2016 til 2021. Omsætningen er vokset med 1,5 mia. kr. i støtte- og serviceerhvervene mod ca. 0,5 mia. kr. i de primære erhverv og fremstillingserhvervene.

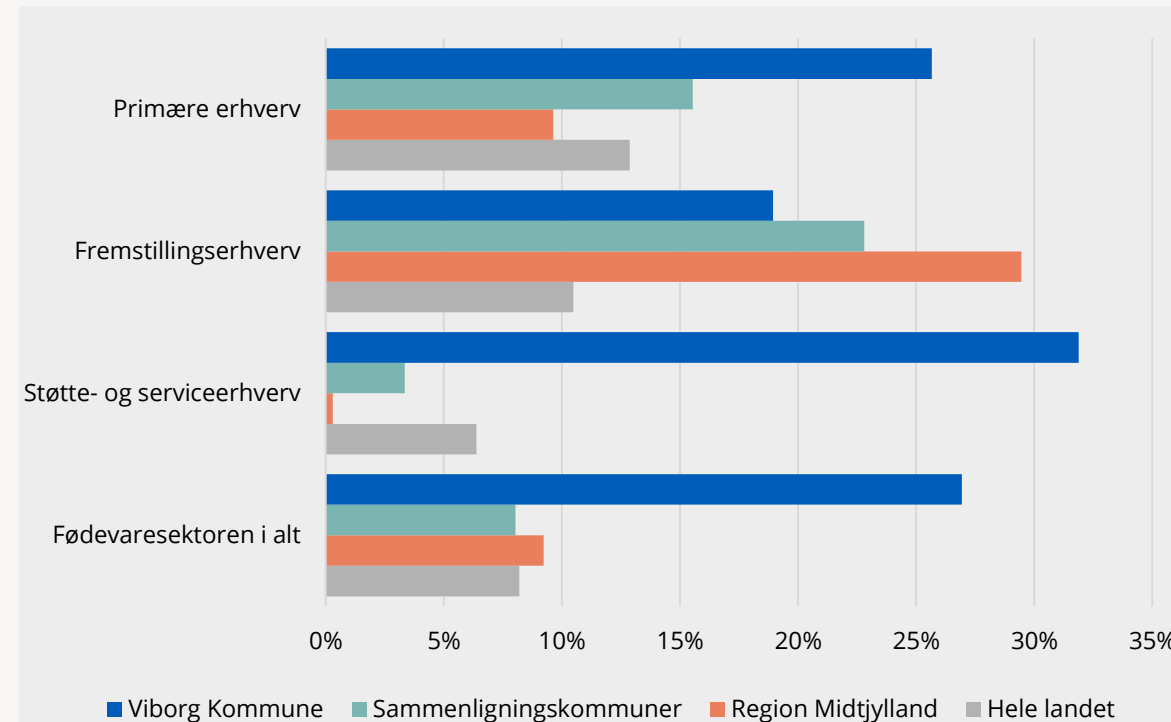
Figur 3.6. viser udviklingen i fødevarerektorens samlede omsætning samt for de tre delområder i perioden 2016 til 2021. Sektorens samlede omsætning er vokset med 27 pct. i Viborg Kommune mod 8-9 pct. i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Viborg Kommune har også haft en markant højere vækst inden for de primære erhverv samt støtte- og serviceerhvervene end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Omvendt er omsætningen i fremstillingserhvervene ikke vokset lige så meget i Viborg Kommune som i sammenligningskommunerne og hele regionen.

Figur 3.5. Fødevarerektorens omsætning (mia. kr. – 2016-priser) i Viborg Kommune opdelt på delområder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser).

Figur 3.6. Udvikling i omsætningen inden for fødevarerektoren opdelt på delområder, 2016-21

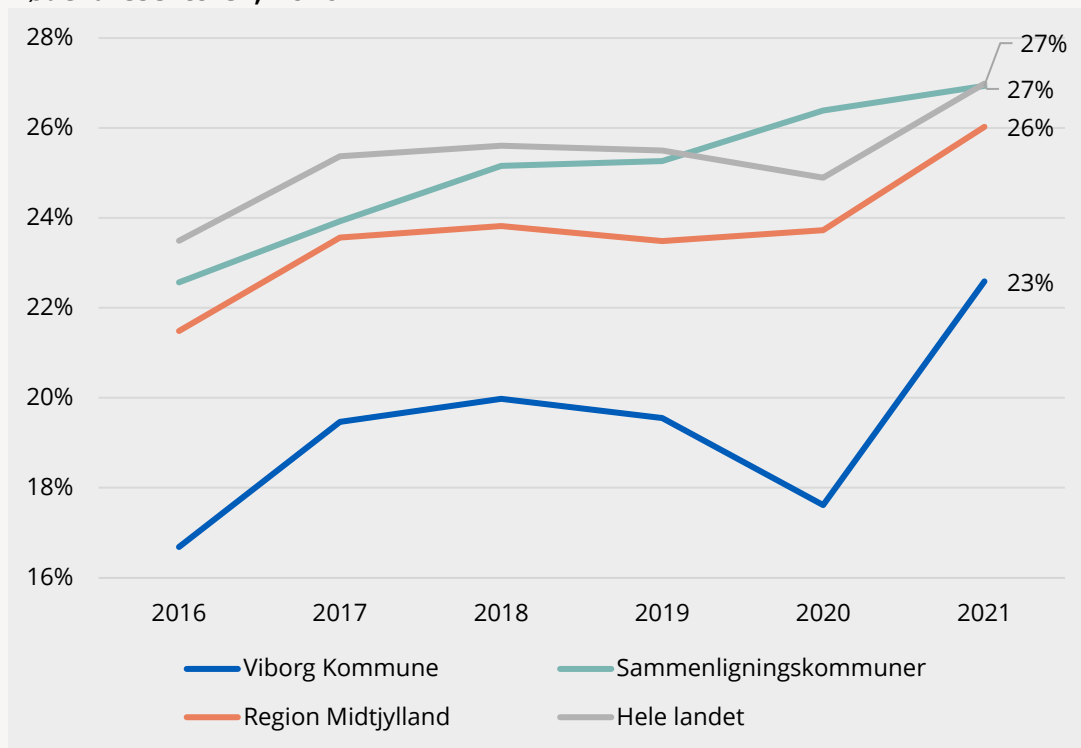
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser). Omsætningen i de primære erhverv og fremstillingserhvervene er estimeret for Herning Kommune i 2016.

Markant stigning i andelen af eksportvirksomheder i det seneste år

Figur 3.7. viser andelen af eksportvirksomheder inden for fødevarerektoren i Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Viborg Kommune har gennem hele perioden 2016 til 2021 haft en lavere andel af eksportvirksomheder end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Set over hele perioden er andelen af eksportvirksomheder dog vokset fra 17 til 23 pct. i Viborg Kommune. Udviklingen dækker over et fald i perioden 2018 til 2020 og en markant stigning i 2021.

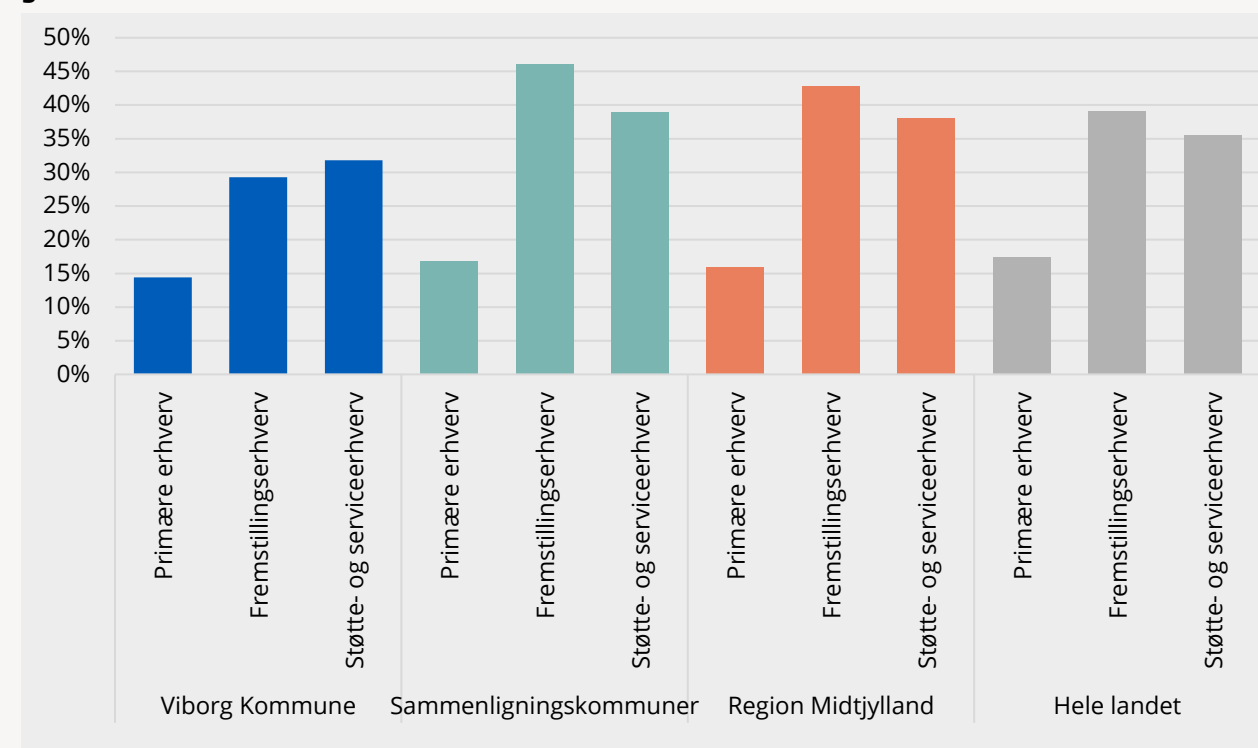
Figur 3.8. viser andelen af virksomheder med eksport inden for fødevarerektorens delområder som et gennemsnit for 2020 og 2021. Generelt er andelen af eksportvirksomheder højst inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene. Det skyldes, at de primære erhverv hovedsageligt producerer varer/produkter, der indgår i produktionen af slutprodukterne, som fremstilles og sælges af de andre erhverv. Viborg Kommune har en lavere andel af eksportvirksomheder inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

Figur 3.7. Udviklingen i andelen af virksomheder med eksport i fødevarerektoren, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.8. Andel af virksomheder med eksport i fødevarerektoren opdelt på delområder, gennemsnit 2020-21

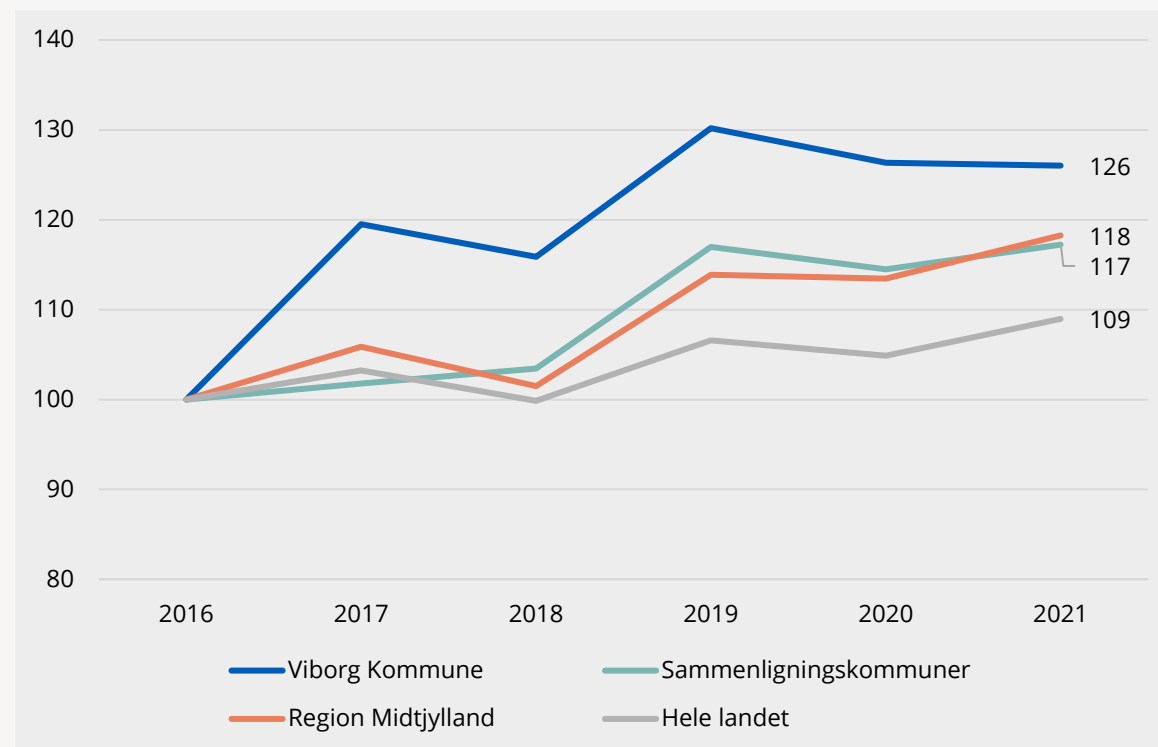

Fremgang i fødevareeksporten i Viborg Kommune

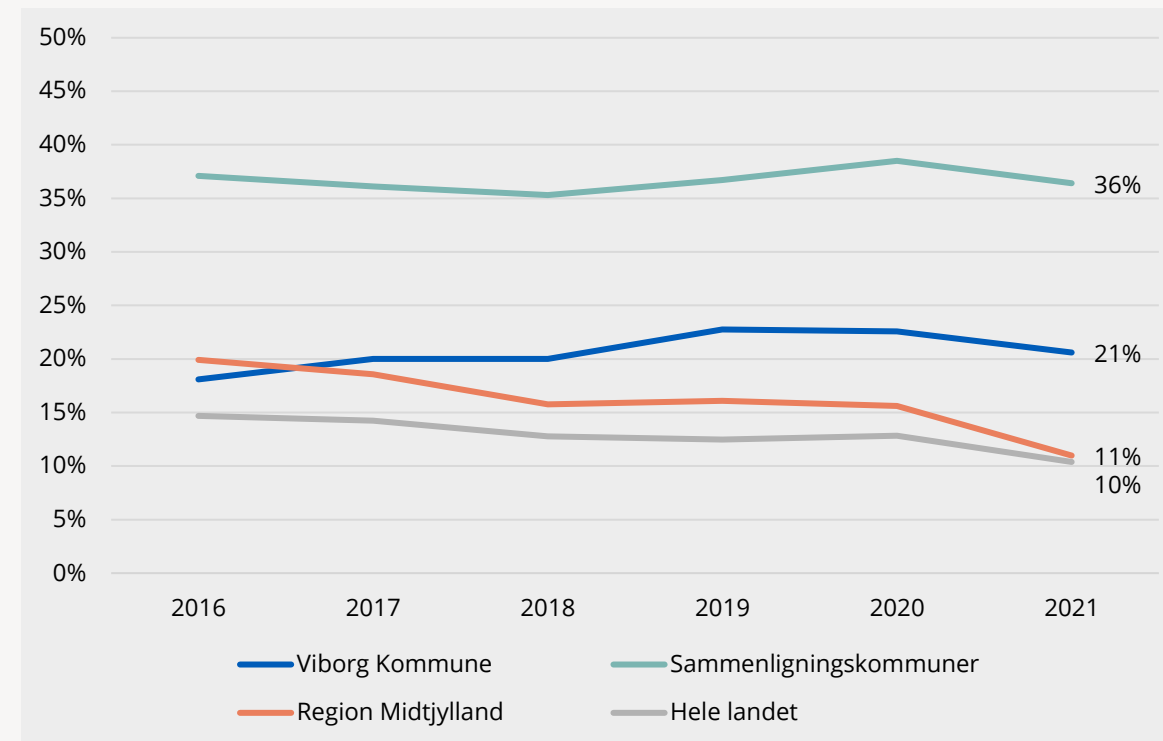
Figur 3.9. og 3.10. viser, hvordan værdien af fødevarevirksomhedernes eksport har udviklet sig de seneste år i Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Figur 3.9. viser den indekserede udvikling i fødevaresektorens eksportværdi i perioden 2016 til 2021. Set over hele perioden har Viborg Kommune oplevet en fremgang i fødevaresektorens eksportværdi på 26 pct., mens den er vokset med 9-18 pct. i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Eksportværdien voksede frem til 2019 i Viborg Kommune for derefter at falde en anelse.

Figur 3.10. viser, fødevaresektorens andel af erhvervslivets samlede eksport i perioden. Figuren viser, at fødevaresektoren i Viborg Kommune udgør en markant mindre andel af den samlede eksport end i sammenligningskommunerne. Samtidig viser figuren, at fødevaresektorens eksportandel er vokset fra 18 til 21 pct. i Viborg Kommune i perioden, mens andelen er faldet i regionen og hele landet.

Figur 3.9. Indekseret udvikling i fødevaresektorens eksportværdi (2016=100), 2016-21

Figur 3.10. Udvikling i fødevaresektorens andel af den samlede eksport, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

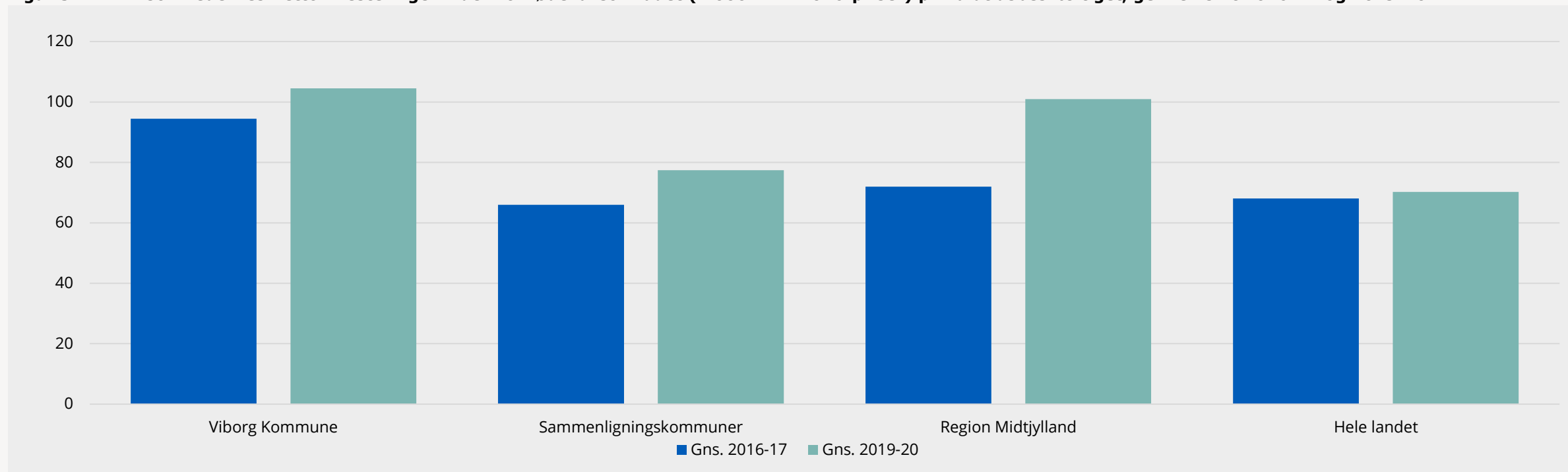
Note: Eksportværdien er opgjort i 2016-priser. Eksportværdien i 2020 og 2021 for Favrskov Kommune er estimeret. Eksportværdien er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Høje nettoinvesteringer inden for fødevaresektoren i Viborg Kommune

Figur 3.11. viser fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i perioderne 2016 til 2017 og 2018 til 2020 og illustrerer dermed i hvilken grad, sektorens virksomheder investerer i nyt udstyr og ny teknologi. Nettoinvesteringer (bruttoinvesteringer minus afskrivninger) er således udtryk for udvidelsen af kapitalapparatet (investeringer + bygninger).

Figuren viser, at fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. beskæftiget i Viborg Kommune er vokset i perioden fra ca. 95.000 kr. i 2016 til 2017 til ca. 105.000 kr. i 2019 til 2020. Til sammenligning er fødevaresektorens nettoinvesteringer i hele regionen vokset fra ca. 72.000 til 102.000 kr. i samme periode. Herudover viser figuren, at investeringsniveauet i Viborg Kommune i begge perioder ligger over niveauet i sammenligningskommunerne og hele landet.

Figur 3.11. Virksomhedernes nettoinvesteringer inden for fødevareområdet (1.000 kr. – 2016-priser) pr. fuldtidsbeskæftiget, gennemsnit 2016-17 og 2019-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Grundet diskretioneringer i data er følgende kommuner udeladt i beregningen for hele landet: Albertslund, Egedal, Faxe, Glostrup, Holbæk, Hørsholm, Kalundborg, Lejre og Lyngby-Taarbæk kommuner. De primære erhverv er ikke omfattet af opgørelsen.

Initiativer og tiltag i Viborg Kommune til at understøtte fødevaresektoren

Landbruget og relaterede erhverv har en stor økonomisk betydning på Viborg-egnen. En lang række aktører inden for produktion af landbrugsmaskiner, fødevareproduktion, uddannelse, forskning og rådgivning har adresse i Viborg Kommune. Landbruget og relaterede erhverv står nu og i fremtiden over for store udfordringer, som samtidig rummer mindst lige så mange muligheder for vækst og udvikling.

Potentialet indenfor fødevareerhverv i Viborg Kommune

- Ud over fødevarer vil landbruget i fremtiden bidrage til energiproduktion samt til produktion af tekstil, protein, medicin mv.
- Med ny teknologi kan den grønne produktion være en meget væsentlig del af svaret på miljø- og klimaudfordringerne.
- Nye produkter, afgrøder, produktionsmetoder og afsætningsmuligheder kan skabe helt nye muligheder for vækst og arbejdspladser, ikke kun i landbruget, men også inden for mange afledte støtteerhverv. Nye teknologier, metoder osv. skaber endvidere behov for andre kompetencer – uddannelser og arbejdskraft.

Fødevareinnovation i Viborg

- Aarhus Universitet i Foulum er blandt verdens førende på forskning inden for jordbrug, bioøkonomi, klima og vedvarende energi. Her skabes grundlaget for et højteknologisk landbrug som en motor i den omstilling, der kan være med til at bremse klimaforandringer, løse biodiversitetskrisen og sikre en bæredygtig produktion af fødevarer. I Foulum findes også en afdeling af den nationale klynge Food and Biocluster Denmark. Indenfor de sidste par år har en række større energiselskaber igangsat og ansøgt om etablering af større projekter i Viborg Kommune. Størst og mest markant er BioCircs store energiø på land projekt, som kombinerer solcelle-anlæg, vindmøller, biogasanlæg, elektrolyseanlæg, pyrolyseanlæg, græsprotein anlæg og anlæg til produktion af grønt brændstof. Anlægsfasen er sat til 2025.
- Viborg er hjemsted for Danmarks største landbrugsskole, Asmildkloster Landbrugsskole, der tiltrækker unge fra hele Jylland og oplever elevfremgang.

Initiativer med fokus på udvikling og imødekommelse af udfordringer inden for fødevarer:

- Agro Business Park er et iværksætter- og inkubationsmiljø for virksomheder inden for det agro- og fødevareindustrielle område. Agro Business Park er etableret af Viborg

Kommune i samarbejde med en række andre aktører. Udover kontorer og iværksætterpladser har lejerne adgang til laboratoriefaciliteter.

- Samarbejdsaftalen med Aarhus Universitet har fokus på udvikling af ny viden og metoder, erhvervsudvikling samt udvikling af Foulum-områdets attraktivitet for studerende, virksomheder og iværksættere, samt styrkelse af koblingen mellem studerende, forskning og erhverv. I 2024 starter tre videregående uddannelser på AU Viborg, herunder dyrlæge. På sigt vil området rumme op mod 800-900 studerende.
- Samarbejde med Aarhus Universitet omkring naturgenopretnings- og indsatsmuligheder for Hjarbæk Fjord omhandler omlægning i, hvordan der drives landbrug i fjordens opland.
- Dialogforum for grøn omstilling af landbruget i Viborg Kommune er et forum, hvor landmænd, erhverv, uddannelser, forskning, rådgivning og interesseorganisationer deltager. Formålet er en løbende dialog om dels mulige tiltag, der kan bidrage til den grønne omstilling, og dels om aktuelle problemstillinger, udfordringer og muligheder.
- Internationale (EU) projekter i samarbejde med Asmildkloster Landbrugsskole har fokus på at give eleverne et internationalt mindset, udveksle erfaringer, udvikle undervisningsindhold samt tiltag, der kan fremme rekruttering af elever og dermed arbejdskraft til landbrugssektoren. Viborg Kommune har deltaget i flere af disse projekter og indgår også pt. i kommende ansøgninger.
- Grønne Sammen emneuger er en årlig tilbagevendende begivenhed i uge 36 og 37, hvor der sættes fokus på grøn omstilling og bæredygtighed. Formålet er at inspirere hinanden til, hvordan vi kan ændre vores vaner og være mere grønne og bæredygtige i hverdagen. Grønne Sammen består af en lang række aktiviteter både for samtlige 14.000 børn i skoler og dagtilbud og for borgere og virksomheder i Viborg Kommune.

Konkrete projekter målrettet landbruget

- Viborg Kommune er en aktiv partner i flere konkrete projekter, som enten direkte eller indirekte handler om at fremme den grønne omstilling i landbruget på en måde, så den fremtidige landbrugsproduktion også giver plads til biodiversitet og tager hensyn til miljø og klima. Projekterne handler bl.a. om jordfordeling, landskabsstrategier og landmanden som naturforvalter.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Viborg Kommune og kommunens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen ved at vise specialiseringen inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Herefter viser afsnittet jobudviklingen og erhvervs-specialiseringen på brancheniveau samt beskæftigelsen fordelt på virksomhedernes størrelse.

Afslutningsvis kigger afsnittet dels på, hvor meget den udenlandske arbejdskraft vægter i den private beskæftigelse, og dels på brugen af efter- og videreuddannelse.

Stabil beskæftigelse i Viborg Kommune

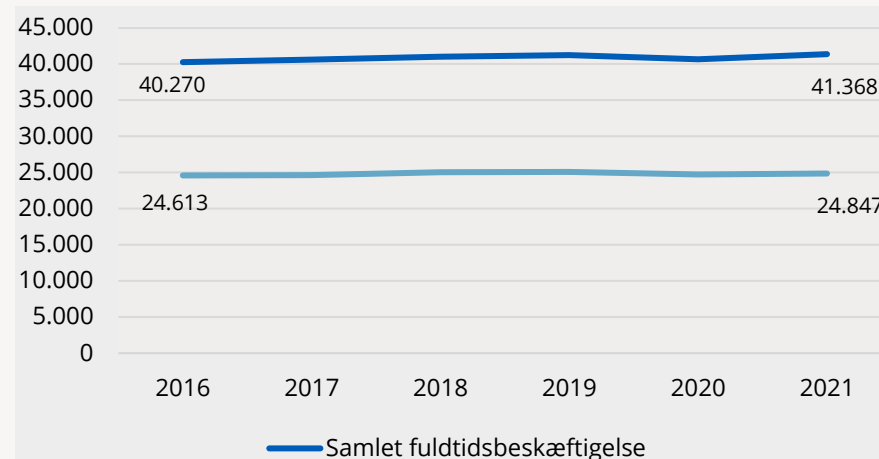
En central indikator for udviklingen i erhvervspræstationerne i en kommune er udviklingen i den samlede private jobskabelse. Figur 4.1. viser, at der i perioden 2016 til 2021 er sket en vækst i den private fuldtidsbeskæftigelse på godt 200 fuldtidsbeskæftigede i Viborg Kommune, mens den samlede beskæftigelse er steget med ca. 1.100 fuldtidsansatte.

Figur 4.2. viser, at væksten i Viborg Kommune har været noget svagere end i både sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Samtidig er beskæftigelsen faldet siden 2019 i Viborg Kommune, mens resten af regionen har oplevet vækst.

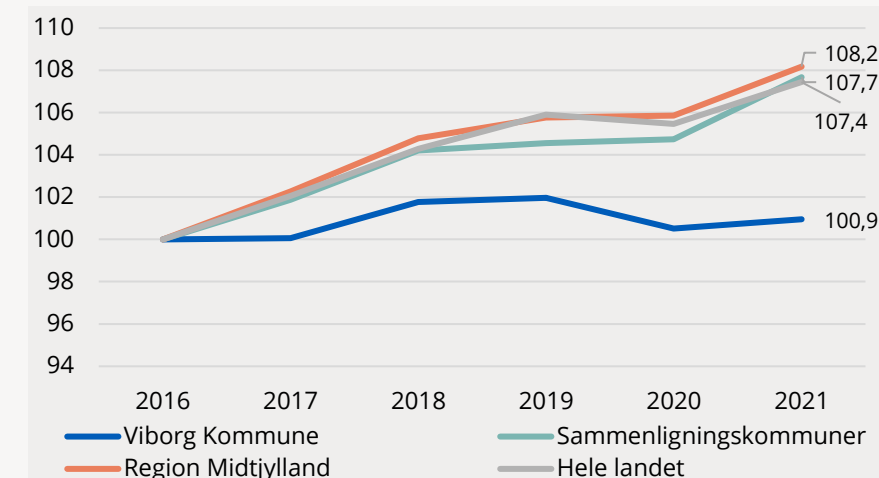
For at belyse jobudviklingen det seneste år viser Figur 4.3. den kvartalsvise udvikling i den private beskæftigelse (fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere) i 2022.

Figuren viser, at udviklingen i den private beskæftigelse også det seneste år har været stærkere i resten af regionen end i Viborg Kommune, hvor antallet af jobs stort set var uændret ved periodens slutning.

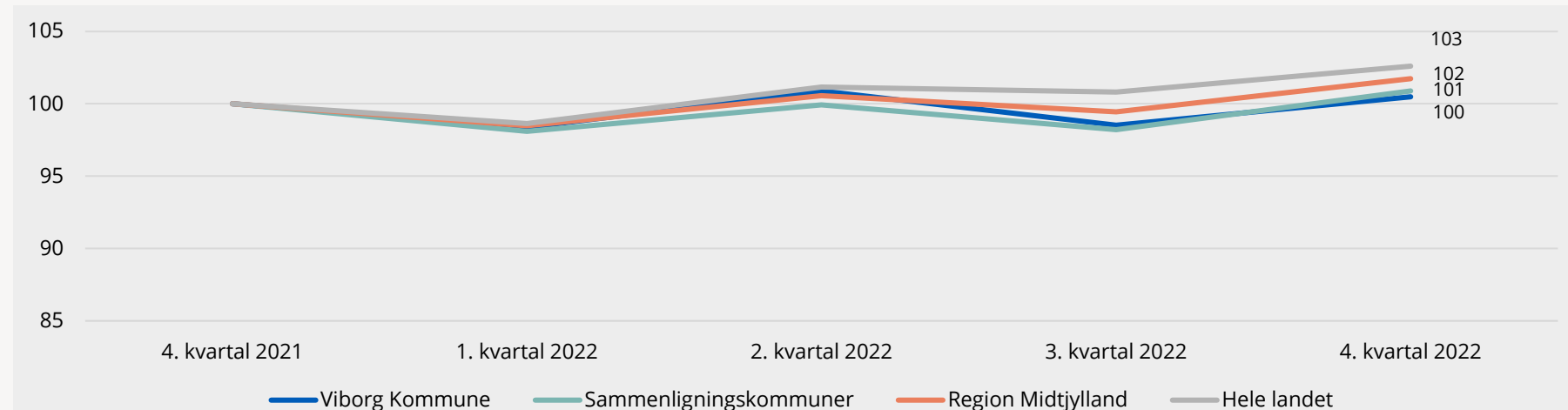
Figur 4.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse, 2016-21

Figur 4.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2016=100)

Figur 4.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor, 2022 (4. kvartal 2021=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for figur 4.1. og 4.2.) og jobindsats.dk (for figur 4.3.).
Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Randers Kommune & Silkeborg Kommune. I figur 4.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

Viborg Kommune har en stærk specialisering inden for grøn energi- & miljøteknologi

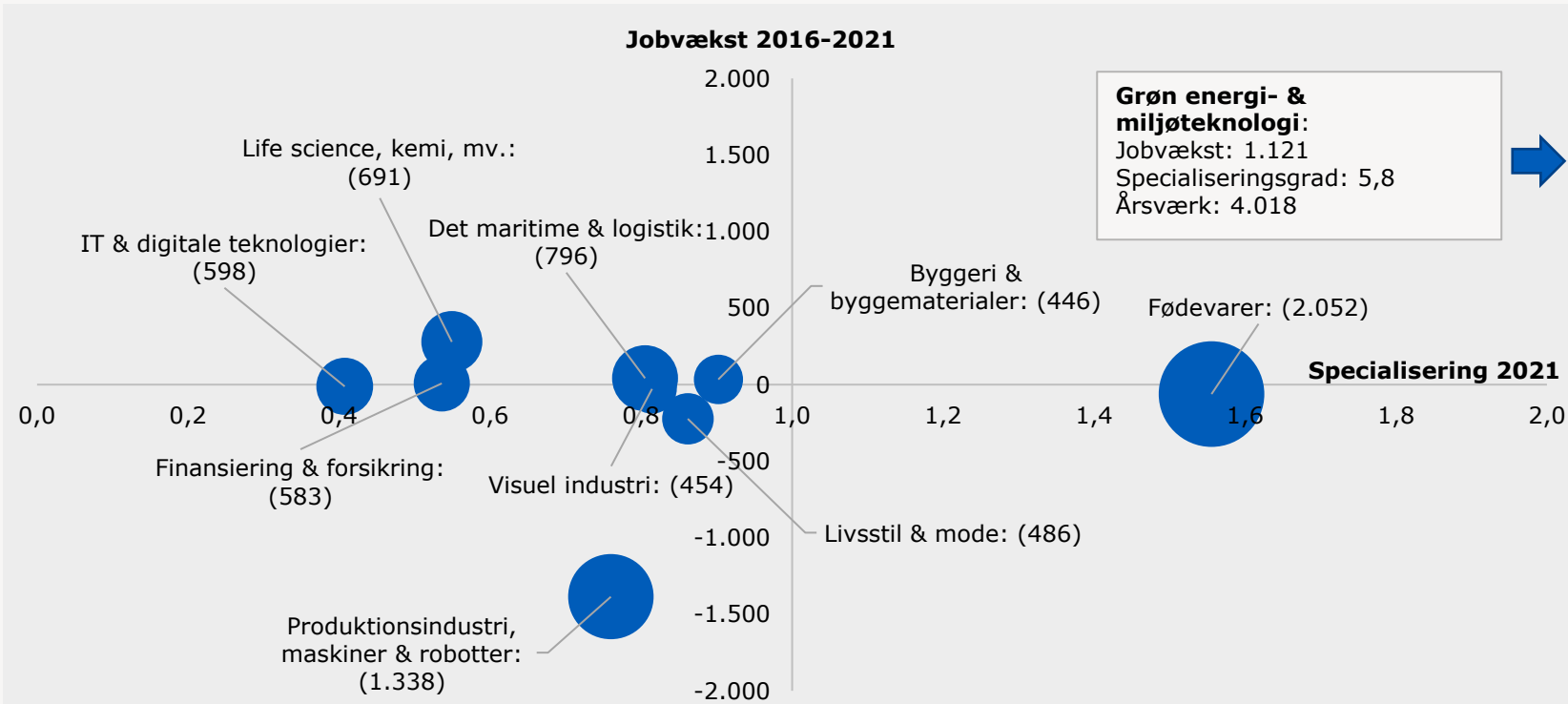
Figur 4.4. giver et overblik over, hvordan Viborg Kommune er specialiseret inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Figuren omfatter dermed kun virksomheder, der ligger inden for erhverv, hvor virksomhederne typisk konkurrerer internationalt (enten fordi de har eksport eller leverer viden og ydelser til erhverv med stor eksport).

Figuren viser, at grøn energi- & miljøteknologi er klart den største klynge med ca. 4.000 årsværk og en specialiseringsgrad på 5,8, det vil sige, at klyngens andel af Viborg Kommunes private beskæftigelse er næsten seks gange større end i en gennemsnitskommune. Det illustrerer Grundfos' betydning for kommunens samlede erhvervsprofil.

Herudover er Viborg Kommune specialiseret inden for fødevarer, der dækker over fødevarereproduktion, primære erhverv og rådgivere på området. Den samlede beskæftigelse i denne klynge er ca. 2.000 årsværk.

De øvrige klynger fylder mindre i Viborg Kommune end i en gennemsnitskommune. Det fremgår, at produktionsindustri har oplevet betydelig tilbagegang i perioden.

Figur 4.4. Kommunens erhvervsmæssige specialisering samt jobvækst opdelt på klyngeområder, 2016-21

Figuren viser Viborg Kommunes erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger. Klyngernes betydning er vist gennem tre indikatorer:

- Cirklerne størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2021. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af Viborg Kommunes private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2016 til 2021. Dvs. om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de seneste fem år.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- og miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen for CLEAN og Energy Cluster. På grund af diskretioneringer er klyngeområderne grøn energi- & miljøteknologi, byggeri og byggematerialer i 2016 og life science, kemi mv., grøn energi- & miljøteknologi og visuel industri i 2021 beregnet. De samlede diskretionerede årsværk i 2016 og 2021 er fordelt ud på klyngeområderne i de respektive år efter deres andel i henholdsvis 2017 og 2020.

Stærk specialisering inden for elektronikindustri i Viborg Kommune

Hvor Figur 4.4. gav et overblik over Viborg Kommunes specialisering inden for de nationale klyngeområder, tager Tabel 4.1. afsæt i en traditionel brancheinddeling og omfatter alle private virksomheder. Den viser, at elektronik-, maskin- og transportmiddelindustrier er den største branche i Viborg Kommune målt på antallet af fuldtidsjobs, og at denne branche (der bl.a. omfatter Grundfos) også har en meget høj specialisering på 4,0. Derudover er primære erhverv, handel samt bygge og anlæg store brancher i Viborg Kommune. Den største procentvise vækst i beskæftigelsen er sket inden for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri.

Tabel 4.1. Antal private fuldtidsjobs, jobvækst 2016-21 samt erhvervsmæssig specialisering, opdelt på brancheniveau

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2016-21 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2016-21 (pct.)	Specialisering, 2021
	2016	2021			
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	3.386	4.928	46%	7%	4,0
Detailhandel	2.911	2.874	-1%	3%	1,1
Bygge og anlæg	2.568	2.752	7%	17%	1,1
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2.070	1.876	-9%	-2%	2,2
Engroshandel	1.630	1.737	7%	4%	0,8
Operationel service	682	916	34%	7%	0,6
Rådgivning, forskning og udvikling	2.291	916	-60%	14%	0,5
Transport	881	866	-2%	3%	0,6
Sundhedsvæsen	613	751	23%	29%	1,1
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	664	710	7%	8%	1,0
Undervisning	645	681	5%	6%	1,2
Ejendomshandel og udlejning	623	656	5%	5%	1,0
Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv.	841	622	-26%	4%	0,8
Finansiering og forsikring	580	600	3%	7%	0,5
Hoteller og restauranter	656	582	-11%	-1%	0,6
Tele, IT og information	526	498	-5%	20%	0,4
Olieraffinaderier mv., kemisk industri, medicinalindustri, plast-, glas- og betonindustri	492	488	-1%	8%	0,5
Metalindustri	472	460	-3%	-4%	0,9
Andre serviceydelser mv.	514	442	-14%	4%	0,6
Private velfærdsinstitutioner	392	428	9%	8%	0,8
Reklame og øvrig erhvervsservice	470	404	-14%	8%	0,9
Kultur og fritid	291	303	4%	10%	0,8
Råstof, energi og forsyning mv.	255	241	-6%	8%	0,9
Forlag, tv og radio	157	116	-26%	10%	0,3
Alle brancher	24.613	24.847	1%	7%	1,0

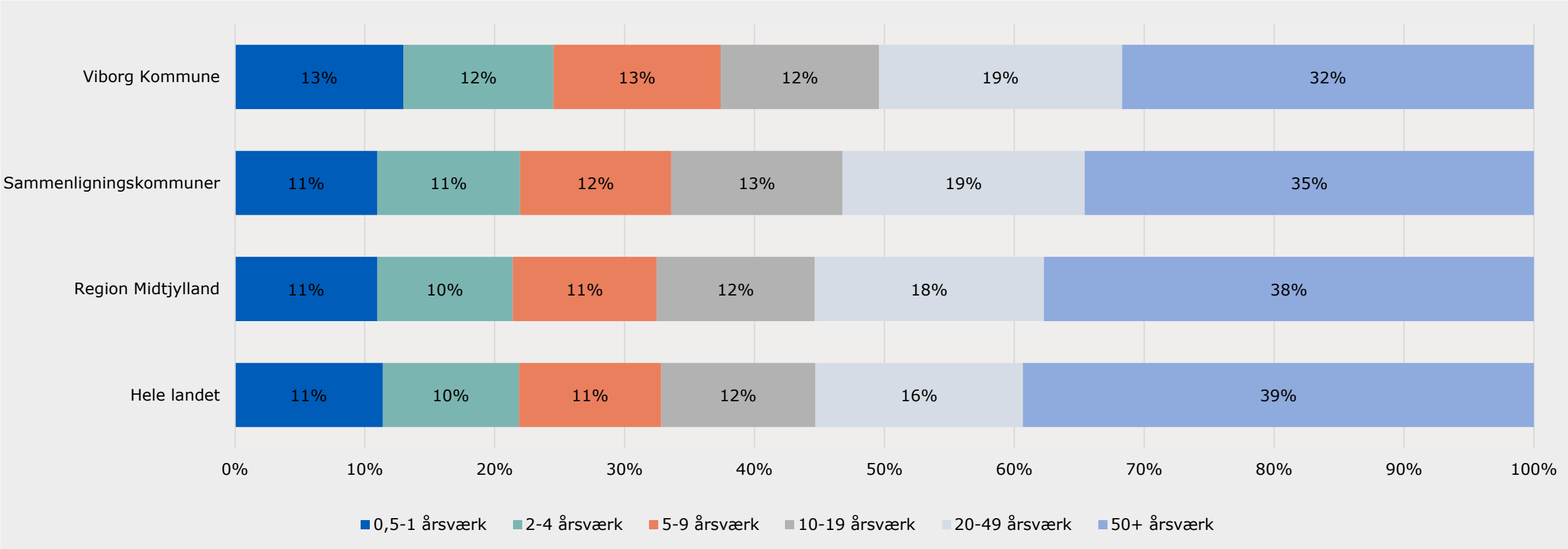
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rødt angiver, at væksten har været negativ.

Mange beskæftigede i mindre virksomheder i Viborg Kommune

Figur 4.5. viser, hvordan den private fuldtidsbeskæftigelse er fordelt på forskellige virksomhedsstørrelser i 2021. Det fremgår, at store virksomheder med over 50 årsværk udgør en mindre andel af beskæftigelsen i Viborg Kommune end i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, mens de mindre virksomheder fyldte mere.

Dette afspejler, at Viborg Kommune ud over Grundfos kun huser få store virksomheder.

Figur 4.5. Privat fuldtidsbeskæftigelse fordelt på virksomhedsstørrelse, 2021

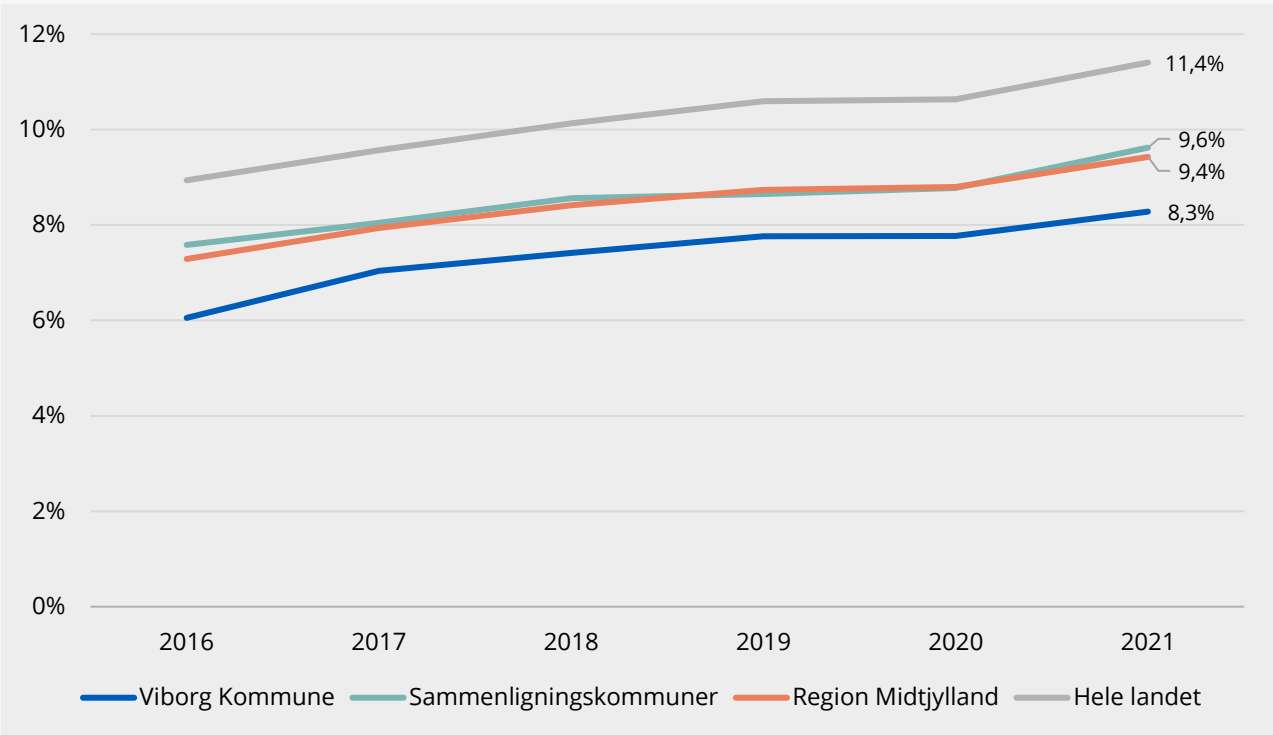

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Jobskabelsen i den private sektor hænger sammen med virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft. I den forbindelse er muligheden for at rekruttere arbejdskraft fra udlandet vigtig for mange virksomheder. Figur 4.6. viser udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor i Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet i perioden 2016 til 2021. Det fremgår, at andelen af udenlandske medarbejdere er steget i Viborg Kommune, men at den fortsat ligger under regions gennemsnittet.

Udover adgang til udenlandsk arbejdskraft bidrager en løbende opkvalificering af arbejdsstyrken i form af voksen- og efteruddannelse også til virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft. Tabel 4.2. viser den andel af arbejdsstyrken, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse (VEU) i to forskellige perioder. I 2016 til 2018 lå deltagelsesgraden i VEU i Viborg Kommune på 13,2 pct., hvilket var over resten af regionen og sammenligningskommunerne. Andelen faldt herefter betydeligt i 2019 til 2021, men ligger fortsat over resten af regionen.

Figur 4.6. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.2. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2016-21

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2016-18	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2019-21
Viborg Kommune	13,2%	9,7%
Sammenligningskommuner	12,7%	9,3%
Region Midtjylland	11,9%	8,9%
Hele landet	11,6%	8,9%

Note: Tabel 4.2 viser personer i aldersgruppen 25-74 år.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

5

Iværksætteri og virksomhedsbestand

Dette afsnit fokuserer på tilgangen og frafaldet af virksomheder i Viborg Kommune. Først vises udviklingen i iværksætteriet i kommunen efterfulgt af tal for overlevelseshraten blandt de nye virksomheder samt for konkurser.

Derefter vises tilflytningen og fraflytningen af etablerede virksomheder siden 2017.

Endelig viser afsnittet den samlede udvikling i virksomhedsbestanden i Viborg Kommune.

Etableringsraten i Viborg Kommune er under regionsgennemsnittet i 2021

Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

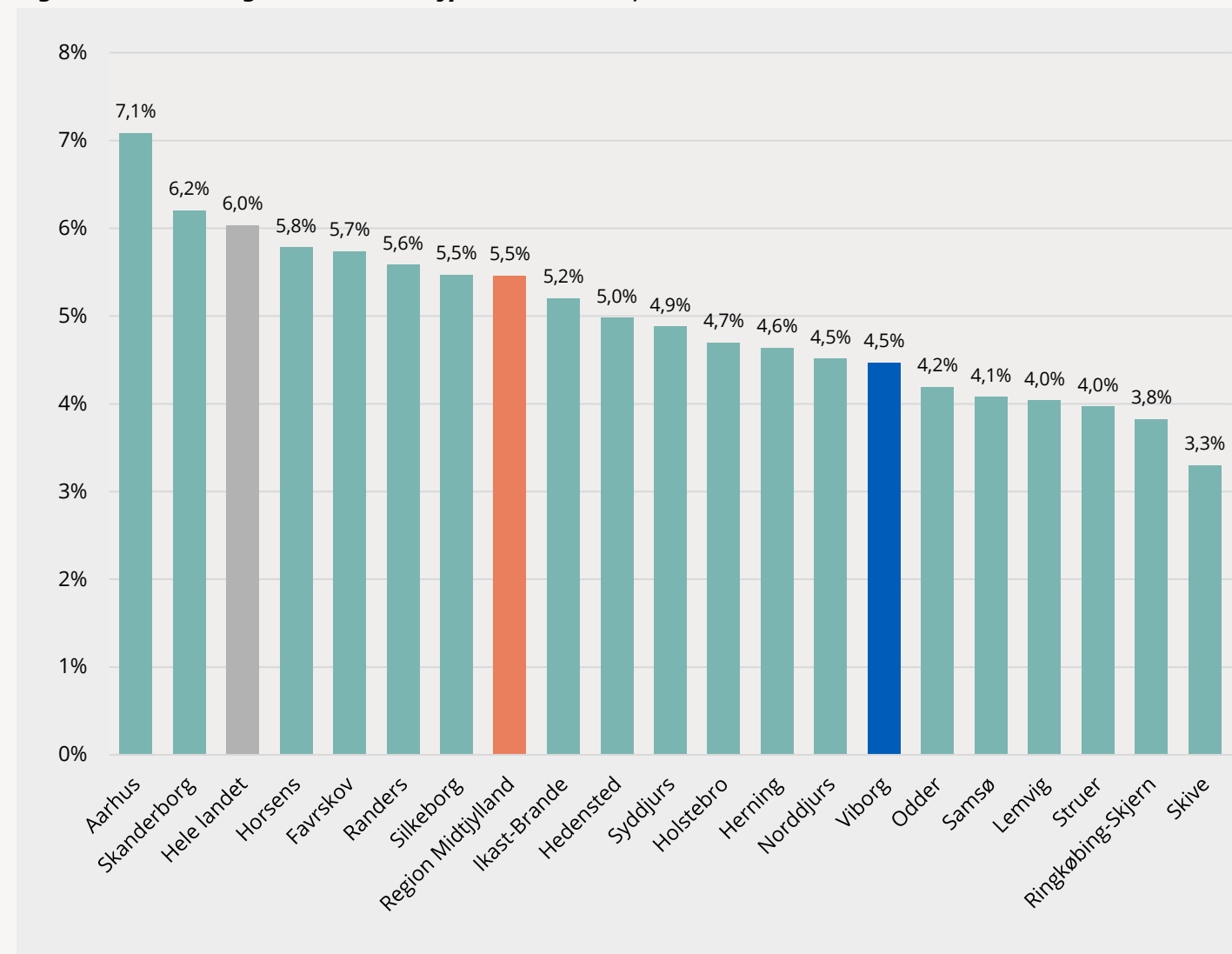
Figur 5.1. viser etableringsraten i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med lands- og regionsgennemsnittet.

Som det fremgår, lå etableringsraten i Viborg Kommune i 2021 under både lands- og regionsgennemsnittet.

Figuren viser også, at Aarhus Kommune havde den højeste etableringsrate på 7,1 pct., mens de to vestjyske kommuner, Skive Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune, havde den laveste etableringsrate. Generelt er etableringsraterne højere i de østjyske end i de vestjyske kommuner.

Figur 5.1. Etableringsrater i de midtjyske kommuner, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

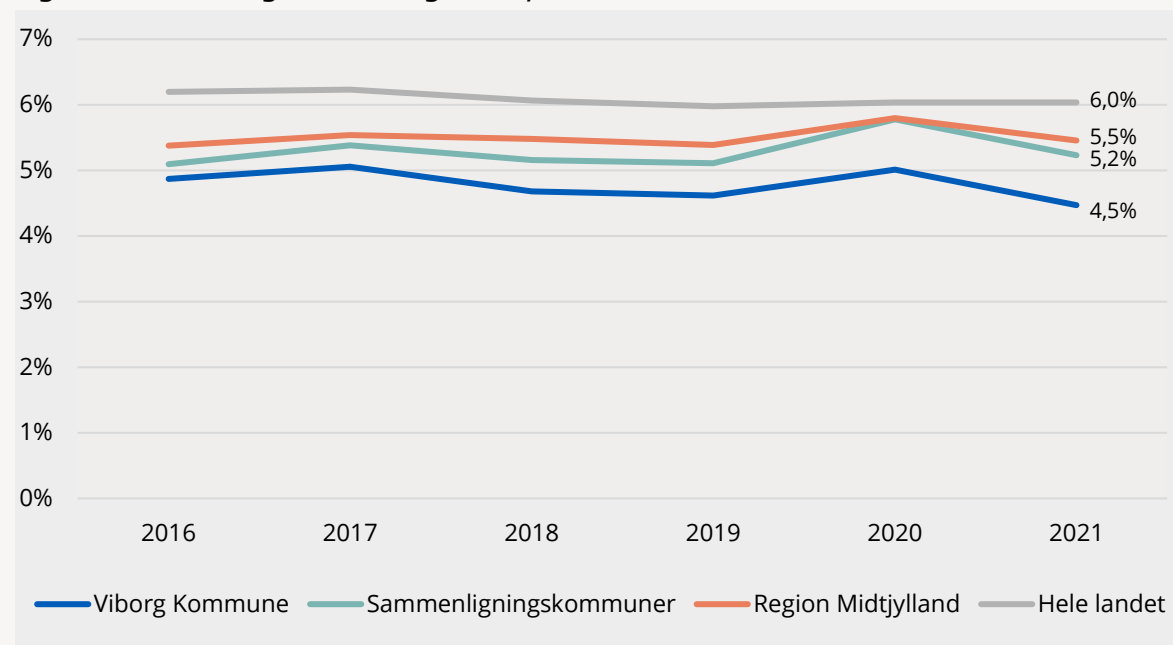
Fald i etableringsraten i 2021

Figur 5.2. viser udviklingen i etableringsraten i perioden 2016 til 2021 for Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Som det fremgår, har etableringsraten i Viborg Kommune gennem hele perioden været lavere end i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Samtidig er den faldet i 2021, hvilket også gælder for hele Region Midtjylland og sammenligningskommunerne.

Niveauet i 2021 er det laveste i perioden 2016 til 2021.

Figur 5.2. Udvikling i etableringsraten, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand. Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Randers Kommune og Silkeborg Kommune

Mange iværksættere inden for bygge og anlæg samt primære erhverv i Viborg Kommune

Endvidere er branchefordelingen af de nye virksomheder i en kommune interessant. Tabel 5.1. viser iværksættervirksomhedernes fordeling på brancheområder i perioden 2020 til 2021.

Af tabellen fremgår det, at der i Viborg Kommune er etableret flest virksomheder inden for bygge og anlæg efterfulgt af en række serviceerhverv og primære erhverv.

Tabellen viser også, at fordelingen i Viborg Kommune kun i begrænset omfang adskiller sig fra fordelingen blandt sammenligningskommunerne og hele regionen. Dog fremgår det, at primære erhverv samt bygge og anlæg fylder mere i Viborg Kommune, mens videnservice fylder mindre end i regionen som helhed.

Tabel 5.1. Fordeling af iværksættere efter brancher, gennemsnit for 2020-21

Branche	Viborg Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
Bygge og anlæg	18%	16%	14%	15%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	14%	11%	9%	8%
Finansiering, forsikring og ejendomme	11%	12%	12%	9%
Videnservice	10%	13%	14%	16%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	10%	10%	9%	9%
Detailhandel	9%	9%	9%	8%
Operationel service	9%	9%	9%	9%
Hoteller og restauranter	6%	5%	5%	6%
Industri	6%	4%	4%	4%
Information og kommunikation	4%	5%	7%	8%
Engroshandel	3%	4%	3%	3%
Transport	1%	3%	4%	5%
I alt	100%	100%	100%	100%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
 Note: Iværksættervirksomheder med uoplyst branche er ikke medtaget.

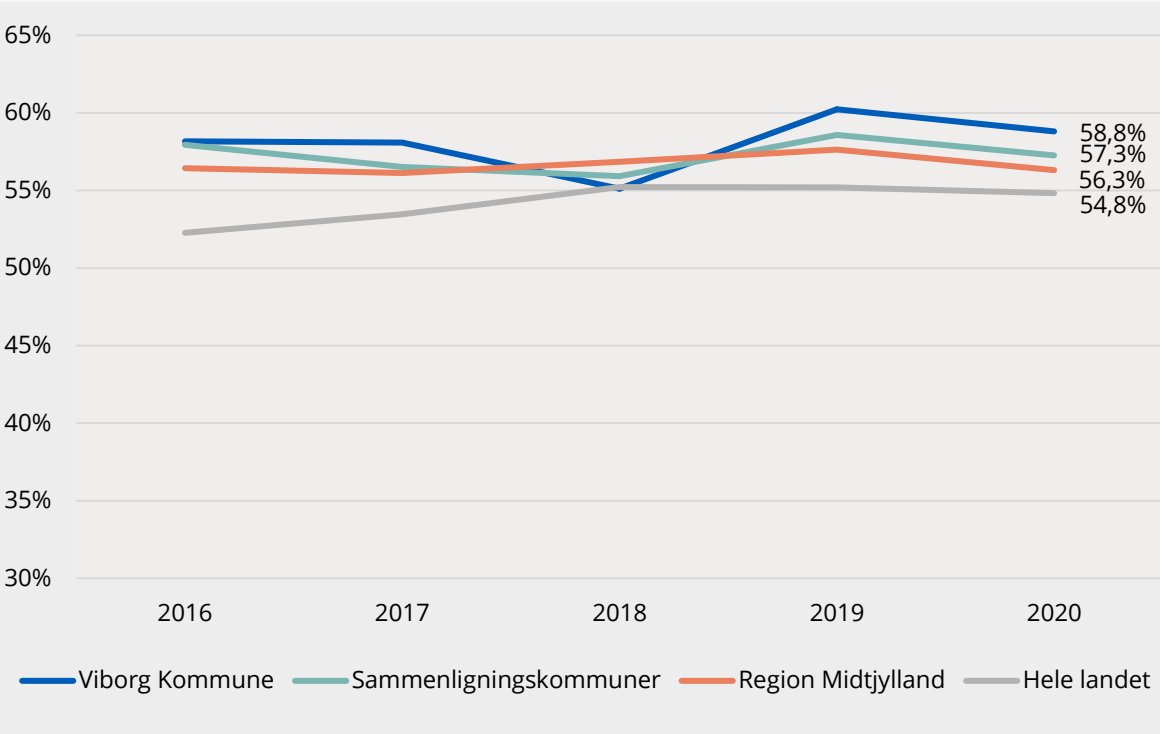
Pæne overlevelsesrater i Viborg Kommune

En vigtig indikator for iværksættervilkårene i en kommune er overlevelsesraten, det vil sige andelen af iværksættervirksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figur 5.3. og 5.4. viser overlevelsesraterne hhv. tre- og fem år efter etablering af iværksættervirksomheder i Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

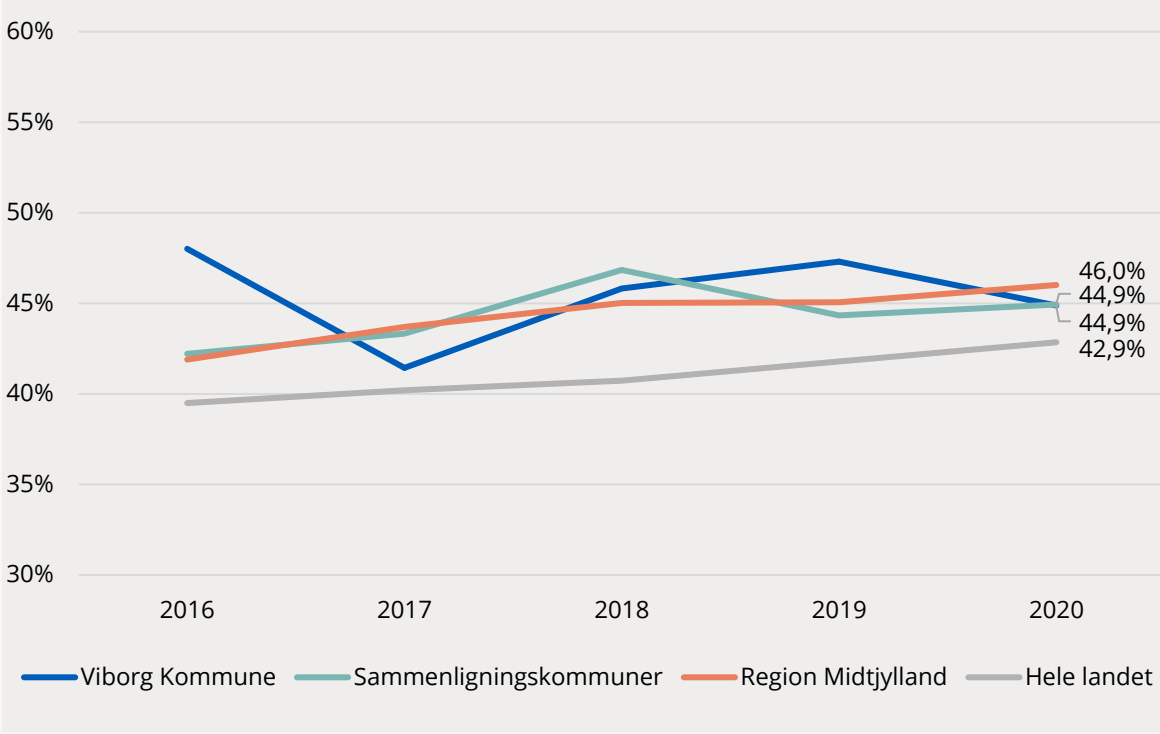
Det fremgår, at overlevelsesraterne har været svingende fra år til år i perioden 2016 til 2020. Over hele perioden fra 2016 til 2020 har den tre- og femårige overlevelsesrate dog ligget over niveauet i regionen og sammenligningskommunerne. Et fald fra 2019 til 2020 bevirker imidlertid, at den femårige overlevelsesrate er under niveauet for regionen. Specielt den treårige overlevelsesrate de seneste år ligger relativt højt, hvilket må forventes at slå igennem i den femårige overlevelsesrate i de kommende år.

Herudover viser figurene, at overlevelsesraterne er højere i Region Midtjylland end i hele landet.

Figur 5.3. Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2016-20

Figur 5.4. Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2016-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Danmarks Statistik har justeret opgørelsen af overlevede virksomheder. Derfor kan overlevelsesraterne i denne rapport ikke sammenlignes med overlevelsesraterne i sidste års rapport.

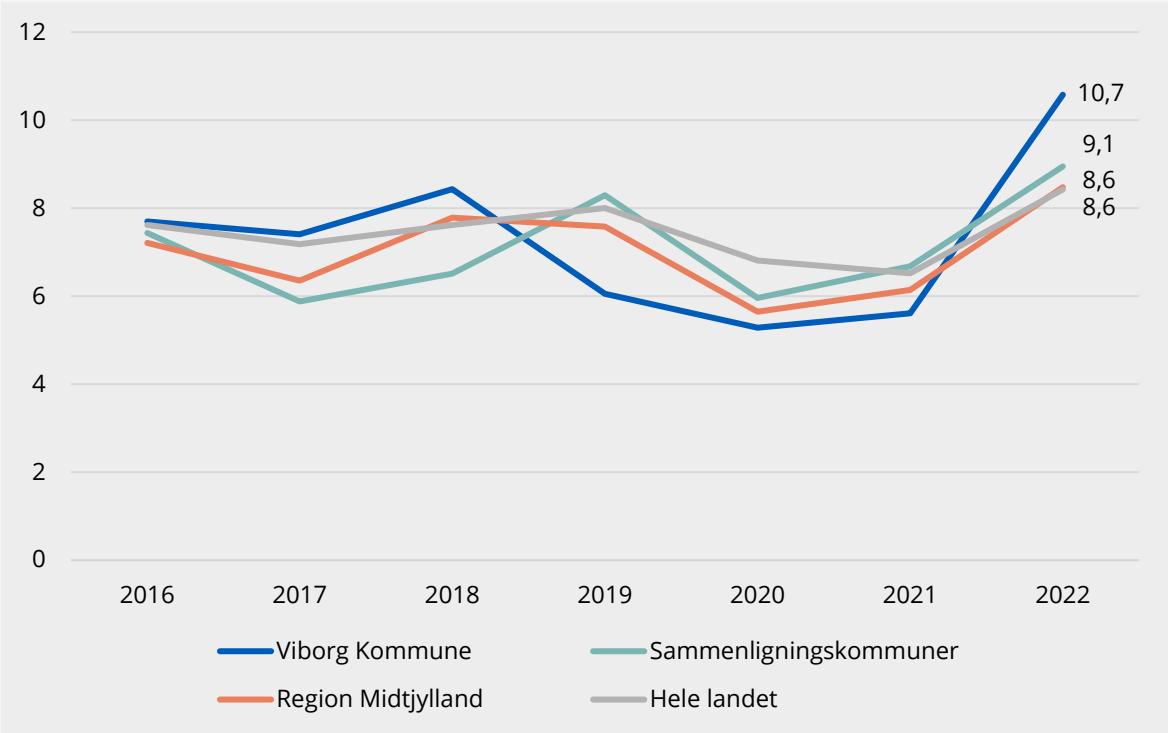
Stigning i antallet af konkurser i Viborg Kommune

En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 5.5. viser antallet af konkurser i perioden 2016 til 2022 i Viborg Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder.

Det fremgår, at antallet af konkurser i Viborg Kommune er steget kraftigt i 2022 efter en periode, hvor antallet af konkurser lå under regions- og landsgennemsnittet. Den generelle stigning i konkurstallet fra 2021 til 2022 kan bl.a. forklares med hjælpepakkerens ophør.

Tabel 5.2. viser, hvordan konkurserne fordeler sig på hovedsektorer i Viborg Kommune i tre udvalgte år. Det fremgår, at konkurserne i 2022 fordeler sig nogenlunde ligeligt mellem handel, service samt bygge og anlæg.

Figur 5.5. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurs er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016 til 2021.

Tabel 5.2. Fordeling af konkurser i Viborg Kommune på hovedsektorer, 2016-22

Sektor	2016	2019	2022
Handel	34%	21%	24%
Service	22%	42%	28%
Bygge og anlæg	20%	12%	26%
Primære erhverv	10%	12%	14%
Industri	7%	3%	2%
Transport	7%	9%	7%
I alt	100%	100%	100%

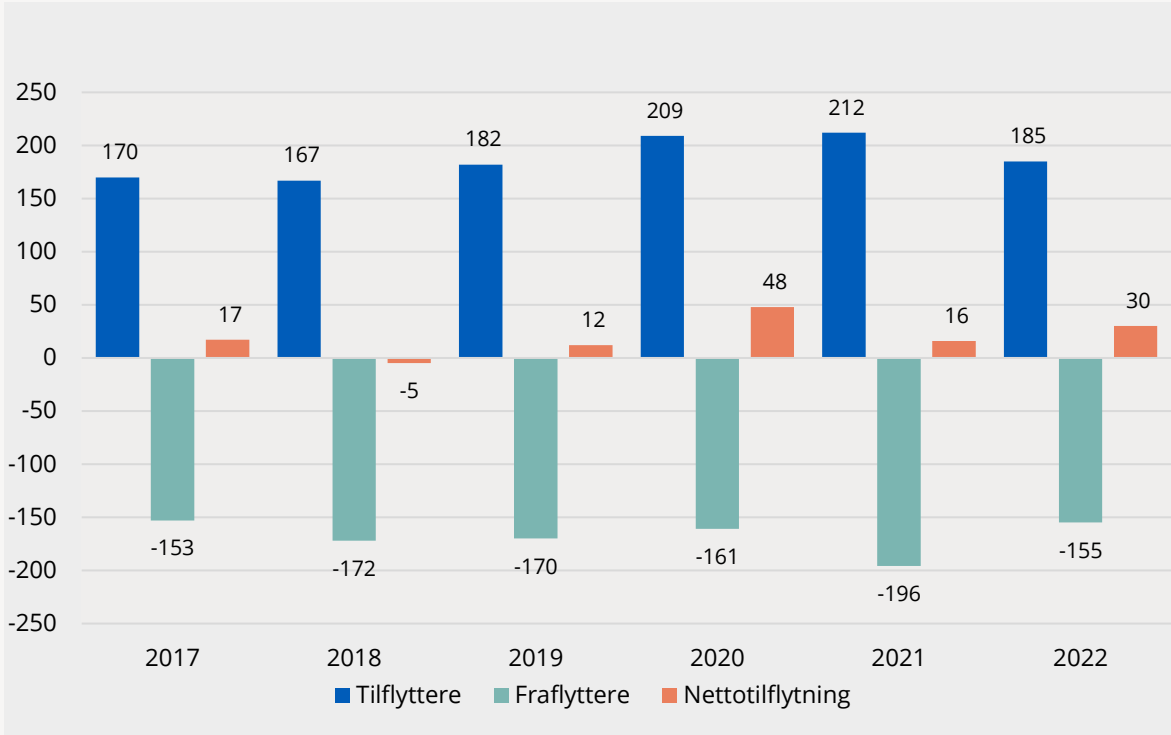
Nettotilflytning af virksomheder til Viborg de seneste år

Et andet pejlemærke for kvaliteten af erhvervsvilkårene i en kommune er omfanget af til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 5.6. viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen til Viborg kommune fra 2017 til 2022.

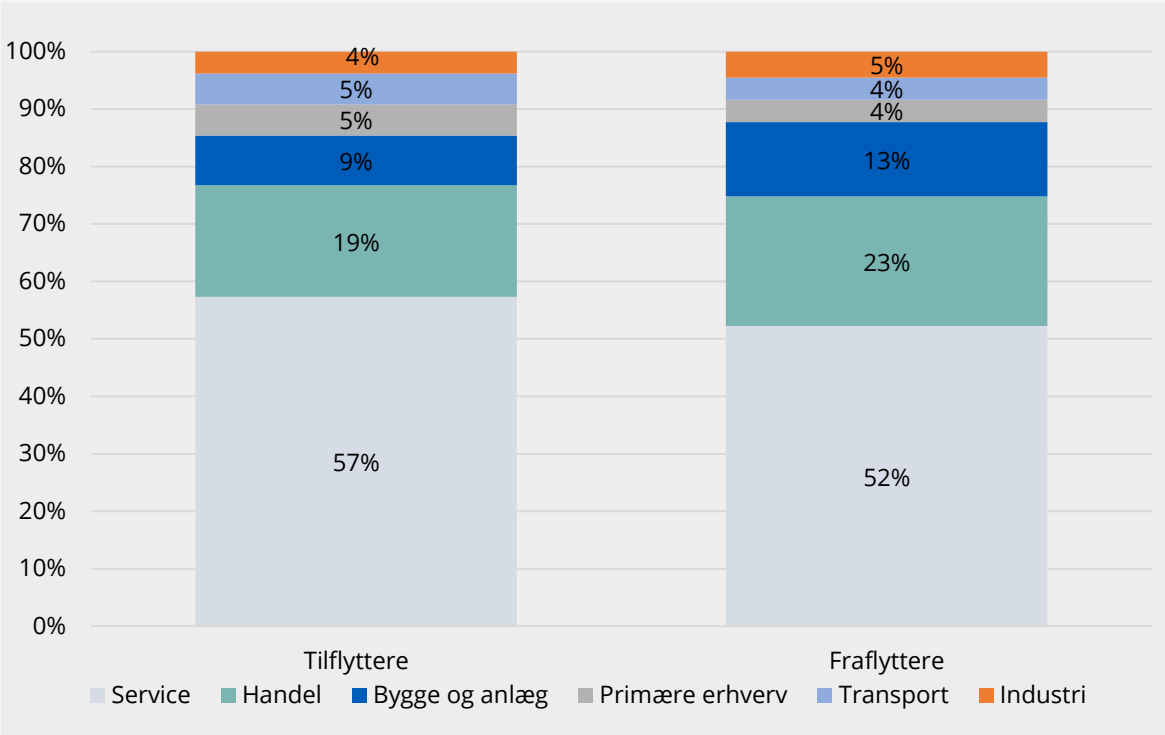
Over hele perioden har Viborg Kommune oplevet en stigning i antallet af tilflyttede virksomheder på 118 virksomheder. I 2022 flyttede 185 virksomheder til kommunen, mens 155 flyttede væk. Samtidig var både til- og fraflytningen lidt lavere end de foregående år.

Figur 5.7. viser, at fordelingen af til- og fraflyttede virksomheder på sektorer kun varierer lidt. Samlet bidrager til- og fraflytninger til en lille stigning i servicevirksomheder og et fald i handelsvirksomheder.

Figur 5.6. Til – og fraflytning af virksomheder i Viborg Kommune, 2017-22

Figur 5.7. Til – og fraflytning fordelt på sektorer i Viborg Kommune, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).
Note: Antallet af virksomheder omfatter udvalgte selskabsformer (enkeltmandsvirksomhed, PMV, I/S, A/S, ApS mv.) og ikke fonde, foreninger, offentlige virksomheder mv. Omfatter ikke holdingselskaber eller filialer. Denne afgrænsning adskiller sig fra forrige side. En virksomhed tælles kun med én gang, uanset om virksomheden er flyttet til eller fra kommunen flere gange i perioden.

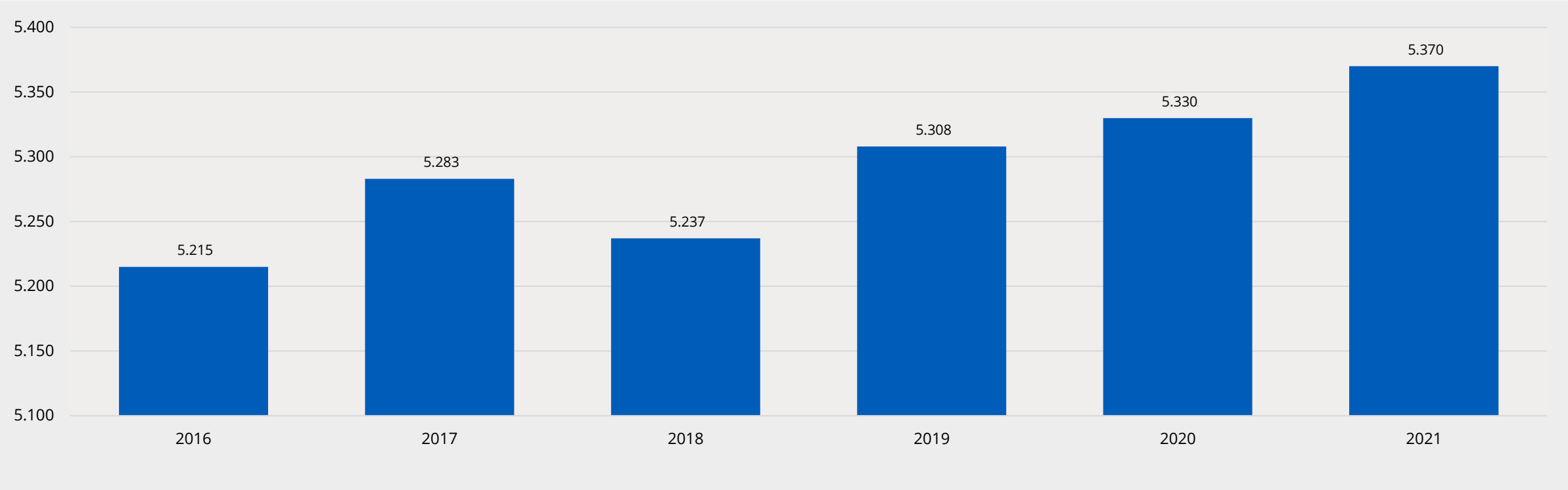
Antallet af virksomheder er steget de seneste år

Figur 5.8. viser udviklingen i antallet af virksomheder i Viborg Kommune. Udviklingen i virksomhedsbestanden er således en sammenfattende indikator, der både rummer tilgangen af iværksættere, frafaldet pga. konkurser og virksomhedslukninger samt nettotilflytningen af etablerede virksomheder.

Figuren viser, at antallet af virksomheder i Viborg Kommune er steget fra 5.215 virksomheder i 2016 til 5.370 virksomheder i 2021, svarende til en stigning på 3 pct. Fra 2020 til 2021 steg antallet af virksomheder med 40 virksomheder.

Af figuren fremgår det også, at antallet af virksomheder i Viborg Kommune er steget gennem hele perioden, bortset fra i 2018

Figur 5.8. Udvikling i antal reelle virksomheder i Viborg Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Reelle virksomheder er afgrænset til virksomheder i den private sektor, der i det pågældende år har en økonomisk aktivitet (afhængig af branche), som svarer til mindst et halvt årsværk.

Gazeller jævnt fordelt på handel, service og byggeri

Tabel 5.3. giver et overblik over, hvordan den samlede virksomhedsbestand, iværksættere og gazeller i Viborg Kommune fordeler sig på hovedsektorer i 2021.

Det fremgår, at fordelingen af iværksættere nogenlunde ligner fordelingen af reelle virksomheder. Dog er der relativt mange iværksættere inden for bygge og anlæg samt service i forhold til disse erhvervs størrelse (målt på antallet af virksomheder) i Viborg Kommune.

Nederst i tabellen fremgår det, hvor stor en andel Viborg Kommune huser af de tre virksomhedstyper i hele regionen. Viborg Kommunes iværksættere udgør en lavere andel end den samlede virksomhedsbestand, hvilket kan forklares med den relativt lave etableringsrate. Andelen af gazeller er også lidt lavere end andelen af reelle virksomheder. Det fremgår, at gazellerne er nogenlunde lige fordelt på handel, service samt bygge og anlæg.

Tabel 5.3. Virksomheder, iværksættere og gazeller i Viborg Kommune fordelt på sektorer, 2021

Sektor	Reelle virksomheder	Iværksættere	Gazeller
Bygge og anlæg	652	41	11
Handel	1.261	49	13
Primære erhverv	926	12	4
Service	2.092	122	12
Transport	153	4	1
Industri	285	12	3
I alt	5.370	240	44
Andel af Region Midtjylland	7,4%	6,0%	6,6%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og Børsens Gazelleliste 2022.

For at en virksomhed kan betegnes som en gazellevirksomhed skal den opfylde en række krav:

- Virksomheden skal minimum have en omsætning på 1 mio. kr. eller komme ud med et bruttoresultat på 0,5 mio. kr. det første år, der måles fra.
- Virksomheden skal være et ApS eller A/S. Dog kan pengeinstitutter også deltage uanset virksomhedsform.
- Virksomheden skal minimum have offentliggjort fire regnskaber og have oplevet vækst i omsætning (bruttoresultat) i hvert eneste af de fire regnskabsår.
- Den samlede sum af det primære resultat i virksomheden skal være i plus, men må godt være negativt ét år.
- Virksomheden skal som minimum have fordoblet sin omsætning gennem de fire sidste regnskabsår.

Kilde: Børsen

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Vækstvirksomheder og eksport

Dette afsnit går i dybden med, hvordan virksomheder i Viborg Kommune formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og deres fordeling på brancher.

Derefter fokuserer afsnittet på, hvor mange virksomheder der eksporterer, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

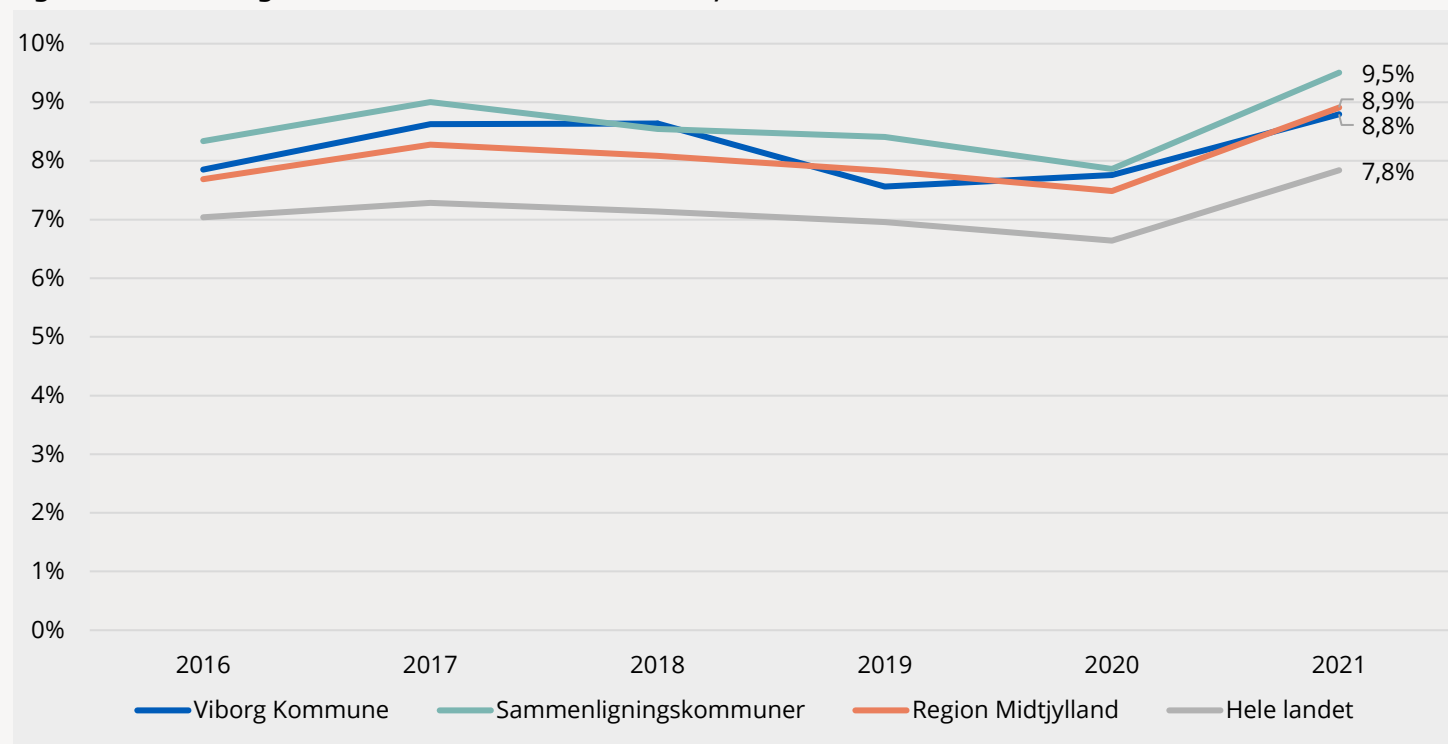
Lille stigning i andelen af vækstvirksomheder i Viborg Kommune

Figur 6.1. viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2016 til 2021. Relativt til gazellebegrebet (afsnit 5) er der her et lidt mindre krav til den samlede vækst i vækstvirksomheden samtidig med, at der kun ses på en treårig periode (se noten). Omvendt fokuserer opgørelsen af vækstvirksomheder kun på de erhverv, der konkurrerer internationalt (typisk erhverv med eksport eller erhverv med mange underleverancer til eksportvirksomheder).

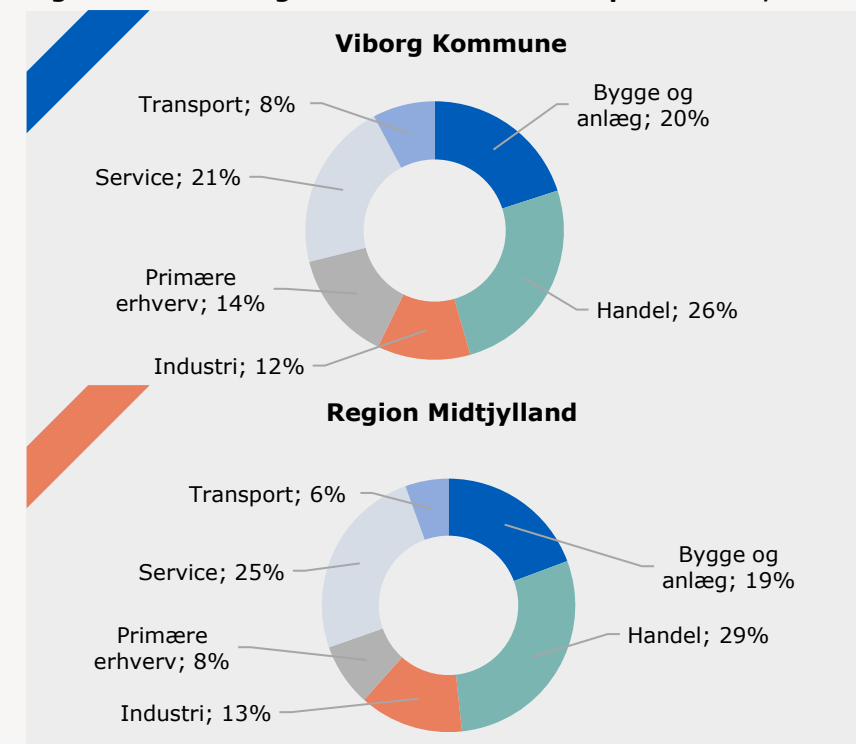
Det fremgår, at andelen af vækstvirksomheder i Viborg Kommune over hele perioden er på omtrent samme niveau som andelen i regionen som helhed. Samtidig er andelen af vækstvirksomheder lidt lavere end i sammenligningskommunerne, men højere end i hele landet. Det fremgår også, at andelen af vækstvirksomheder generelt steg fra 2020 til 2021. I Viborg Kommune steg andelen til 8,8 pct.

Figur 6.2. viser, at fordelingen af vækstvirksomheder i Viborg Kommune i 2021 næsten modsvarer fordelingen i hele regionen.

Figur 6.1. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2016-21

Figur 6.2. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv. Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Randers Kommune og Silkeborg Kommune

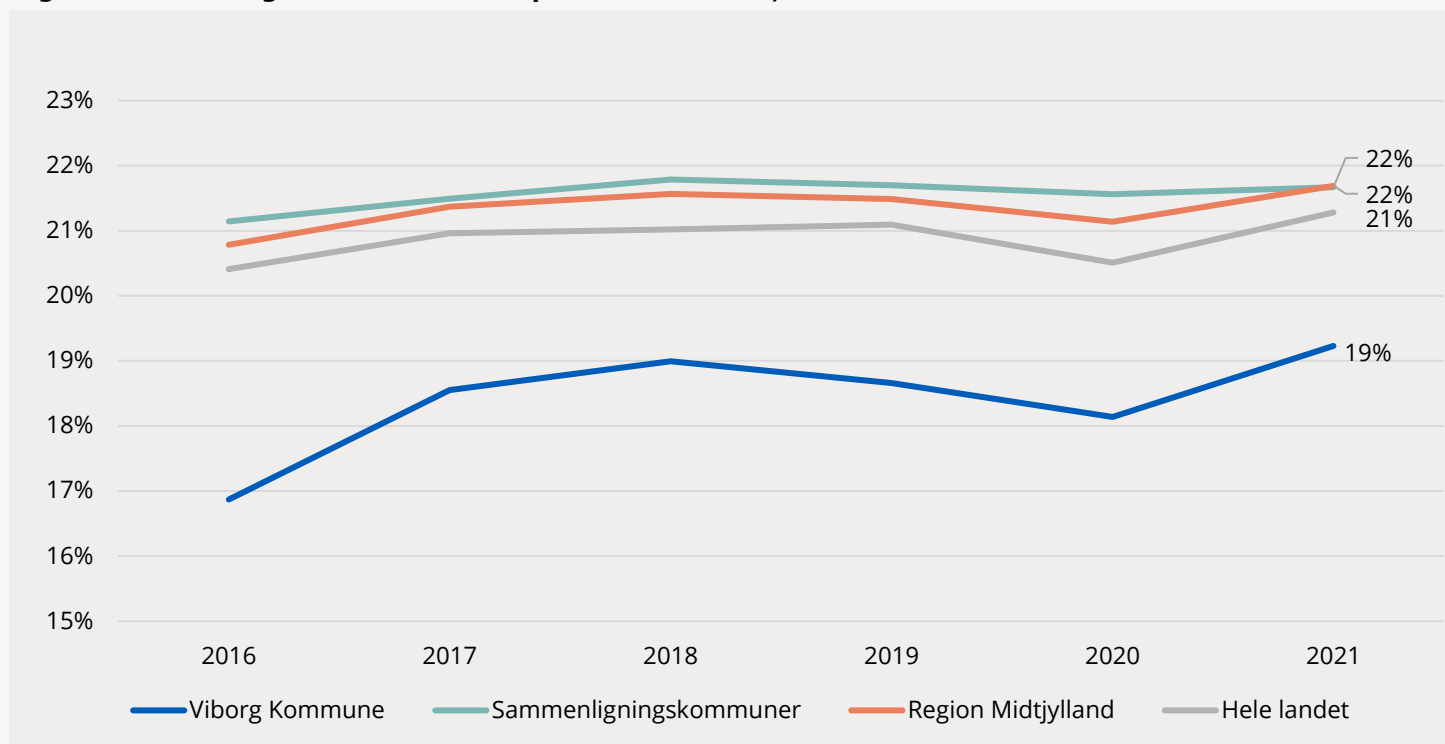
Andelen af eksportvirksomheder er lidt mindre end i sammenligningskommunerne

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse. Figur 6.3. viser udviklingen i andelen af eksportvirksomheder fra 2016 til 2021.

Figuren viser, at andelen af eksportvirksomheder i Viborg Kommune gennem hele perioden har været lavere end i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, omend denne andel er steget fra 2020 til 2021.

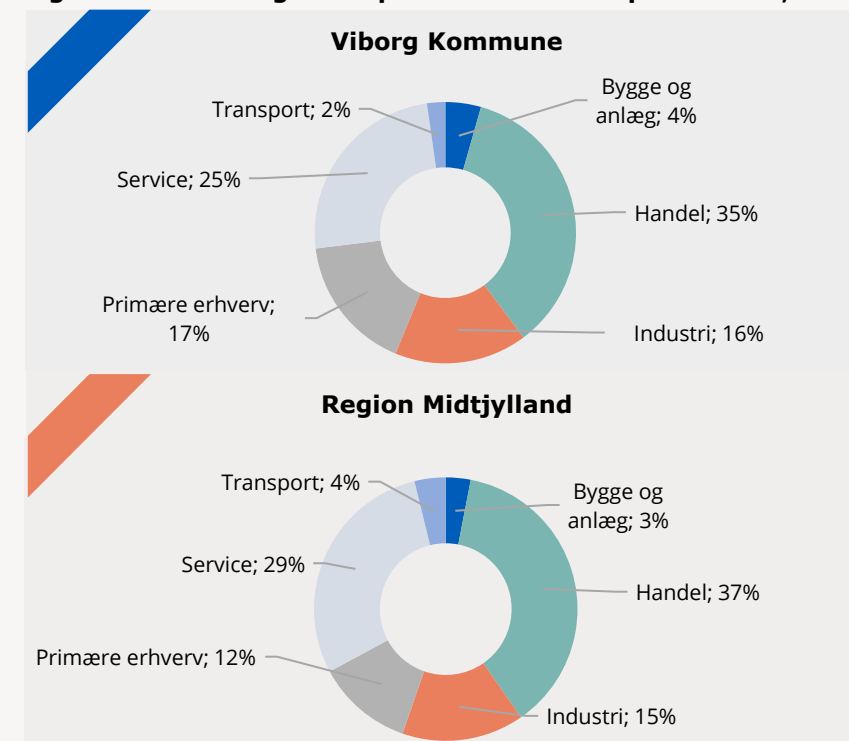
Sektorfordelingen af eksportvirksomheder i Viborg Kommune afviger lidt fra fordelingen i hele Region Midtjylland, jf. Figur 6.4, idet der er relativt flere eksportvirksomheder inden for primære erhverv i Viborg Kommune og færre inden for service.

Figur 6.3. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 6.4. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Eksportværdien blandt eksporterende virksomheder steg i 2021

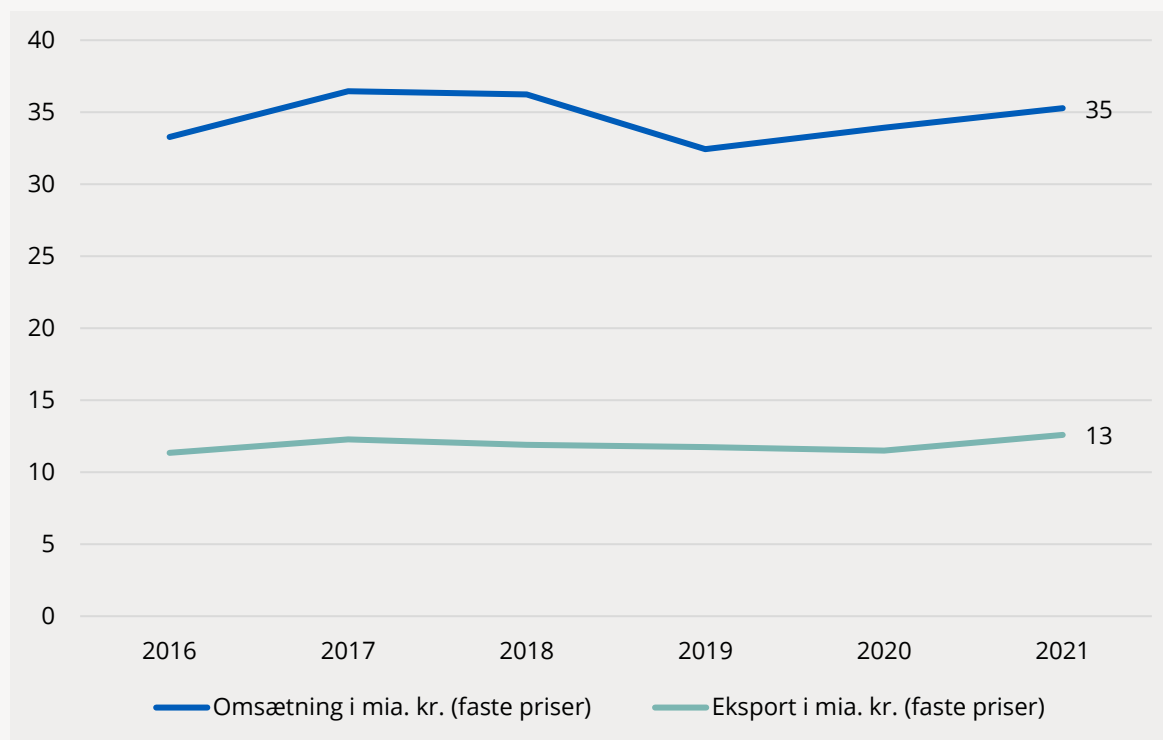
Mens analysen på forrige side gav et billede af, hvor mange virksomheder der eksporterer, giver Figur 6.5. og 6.6. et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt eksporterende virksomheder. Figur 6.5. viser desuden udviklingen i den samlede omsætning blandt virksomheder med eksport.

Det fremgår, at eksportværdien i Viborg Kommune var stort set uændret i perioden 2016 til 2020, hvorefter den er steget en smule i 2021. Det samme gælder den samlede omsætning i eksportvirksomhederne.

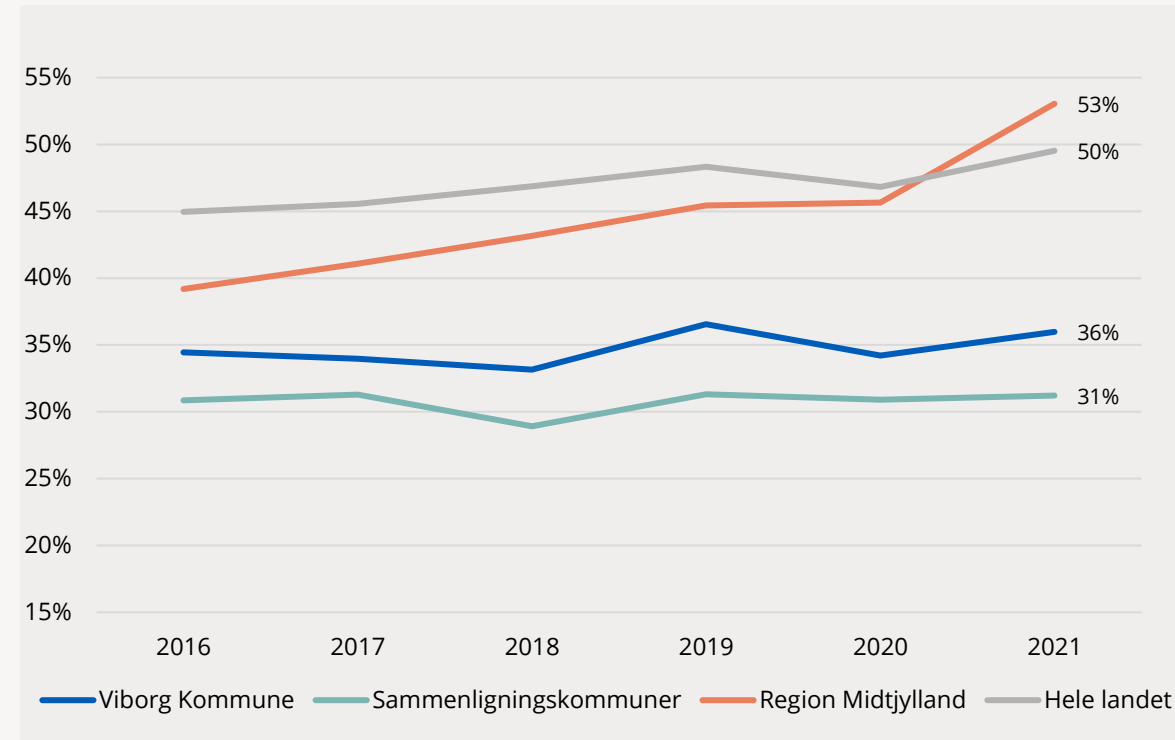
Tilsvarende viser Figur 6.6., at eksportens andel af omsætningen i de internationalt orienterede virksomheder har ligget omkring 35 pct. i hele perioden. Det er højere end i sammenligningskommunerne, men noget lavere end i hele regionen.

Figuren viser også, at eksportandelen er steget betydeligt mere fra 2020 til 2021 i hele regionen end i Viborg Kommune.

Figur 6.5. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Viborg Kommune i (mia. kr. 2016-priser), 2016-21

Figur 6.6. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning for eksporterende virksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrasket indenlandsk salg. Opgjort i faste priser (2016-priser). Eksportværdi og omsætning er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

7

Profilanalyse - Highlights

Dette afsnit indeholder nøglefigurer om den lokale og specialiserede vejledning af iværksættere og virksomheder i Region Midtjylland, herunder forskelle på tværs af kommuner i andelen af vejledte.

Afsnittet viser også hvor stor en andel af de vejledte, der ligger inden for vækstlaget i kommunerne.

For en mere detaljeret analyse af de vejledtes profil, herunder årsværk, omsætning og eksport, henvises til profilanalyse 2023.

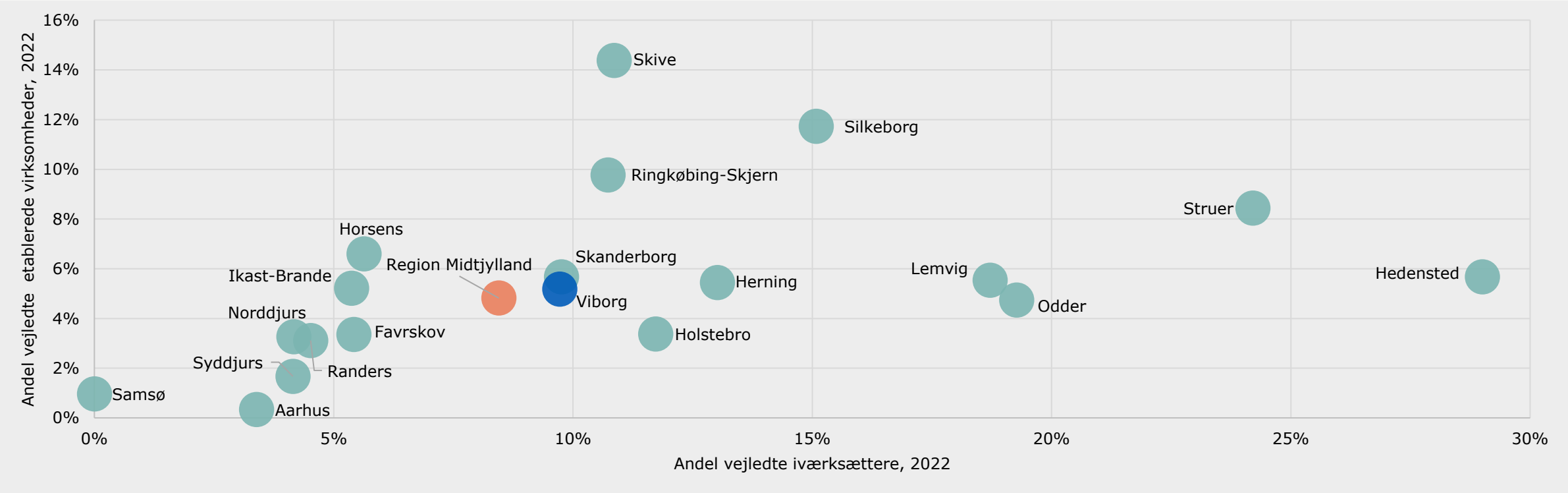
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – lokal erhvervsservice

Figur 7.1. giver et overblik over andelen af hhv. iværksættere og etablerede virksomheder i de midtjyske kommuner, der modtog vejledning i den lokale erhvervsservice i 2022.

Det fremgår, at ca. 10 pct. af iværksætterne i Viborg Kommune modtog vejledning i den lokale erhvervsservice i 2022, hvilket er lidt mere end Region Midtjylland samlet. Andelen af vejledte etablerede virksomheder var 4,5 pct. i Viborg Kommune, hvilket var omtrent samme niveau som i hele Region Midtjylland.

Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Deltagelse i netværk, arrangementer, projekter mv. er ikke omfattet af figuren.

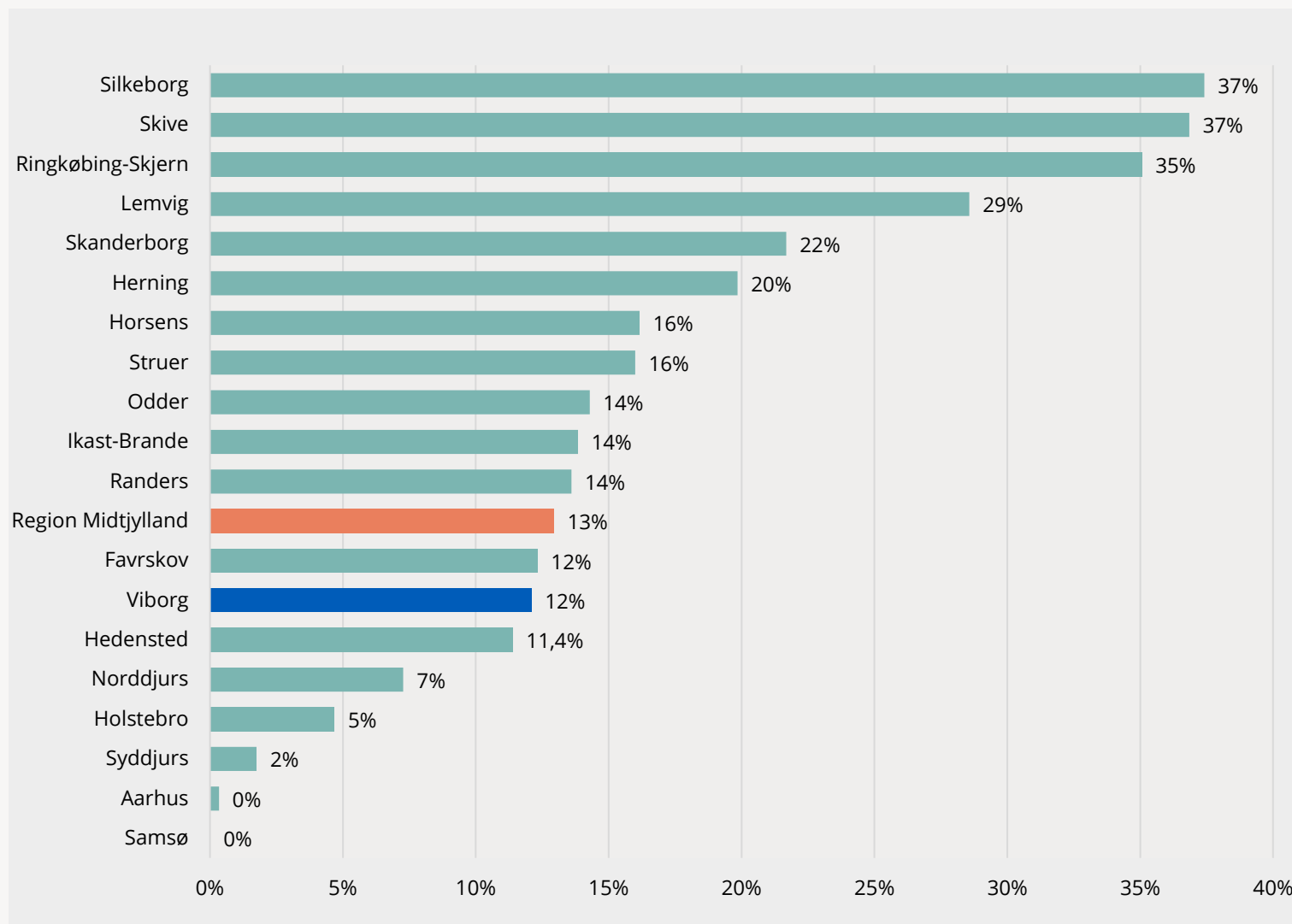
Figur 7.1. Andel, der har modtaget lokal vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra lokal erhvervsservice.

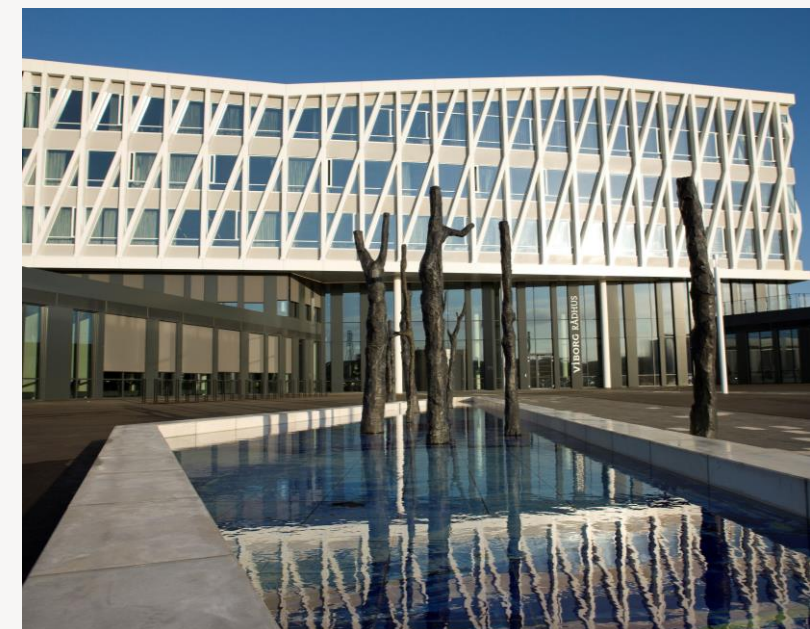
Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – lokal erhvervsservice

Figur 7.2. Andelen af vejlede virksomheder i vækstlaget i den lokale erhvervsservice, 2022

Figur 7.2 viser andelen af virksomhederne fra vækstlaget (se note) der har modtaget lokal vejledning i hver af de midtjyske kommuner i 2022.

Figuren viser, at 12 pct. af virksomhederne i vækstlaget i Viborg Kommune har modtaget lokal vejledning i 2022, mod 13 pct. af alle midtjyske vækstlagsvirksomheder. Som det fremgår, er der stor spredning i andelen af vejlede på tværs af kommuner.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra lokal erhvervsservice.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 pct. og i slutåret havde mindst fem ansatte.

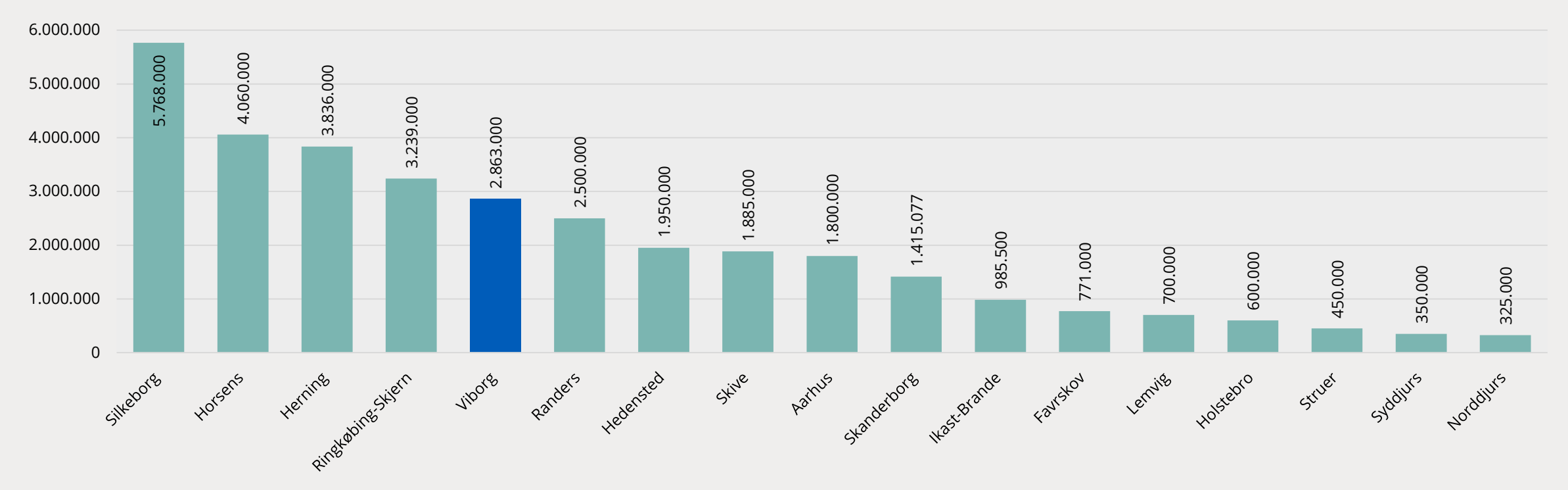
Kommunal bevilling til operatøren af lokal erhvervsservice, 2022

Omfanget af lokalt vejledte bør vurderes i forhold til de ressourcer, som hver kommune har til rådighed til lokal erhvervsservice. Det er op til den enkelte kommune, hvor mange midler der skal afsættes til lokal erhvervsservice.

Figur 7.3. viser størrelsen af bevillingen til den lokale erhvervsserviceoperatør, der i nogle kommuner er Erhvervshus Midtjylland, og i andre kommuner er et lokalt erhvervsråd. Operatøren kan også være en enhed i forvaltningen.

Beløbene er oplyst af de enkelte kommuner og dækker i nogle kommuner primært over udgifter til vejledning af førstartere, iværksættere og virksomheder, mens de i andre kommuner også dækker over udgifter til bredere erhvervsfremmeprojekter. Beløbene er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Figur 7.3. Kommunal bevilling (kr.) til operatør af lokal erhvervsservice, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra lokal erhvervsservice.
Note: Der er ikke oplysninger om Odder og Samsø Kommuner.

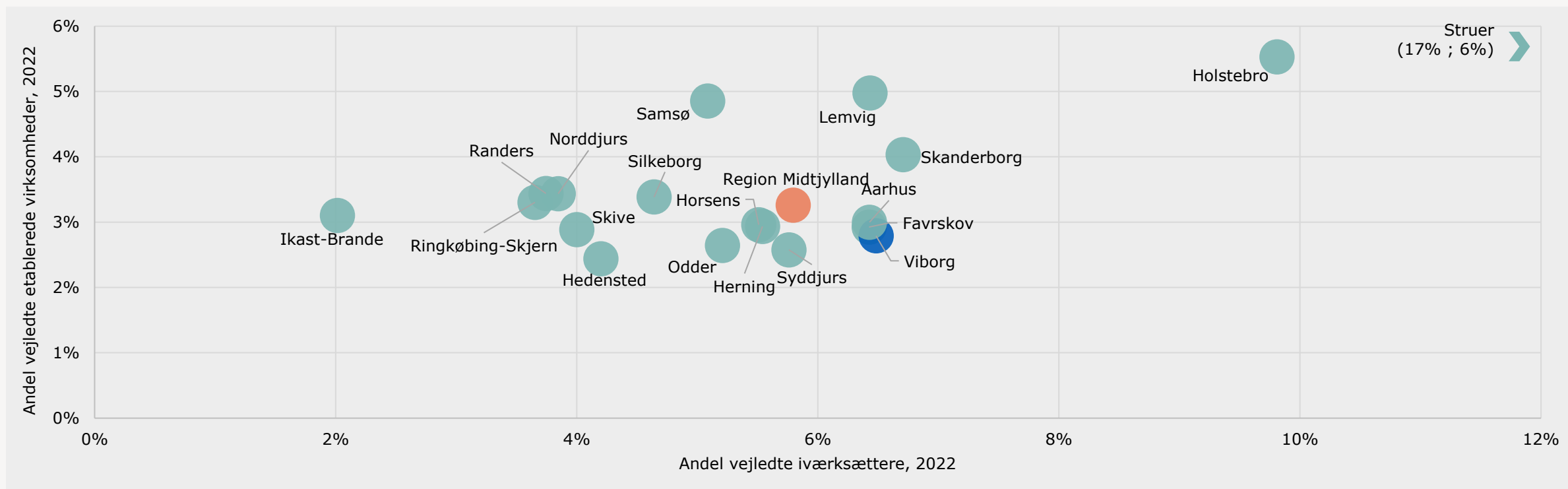
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – specialiseret erhvervsservice

Figur 7.4. giver et overblik over andelen af virksomheder, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland i 2022. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at andelen af vejledte iværksættere i Viborg Kommune ligger højere end den samlede andel for hele regionen. Omvendt ligger andelen af vejledte etablerede virksomheder lidt under gennemsnittet for alle midtjyske kommuner.

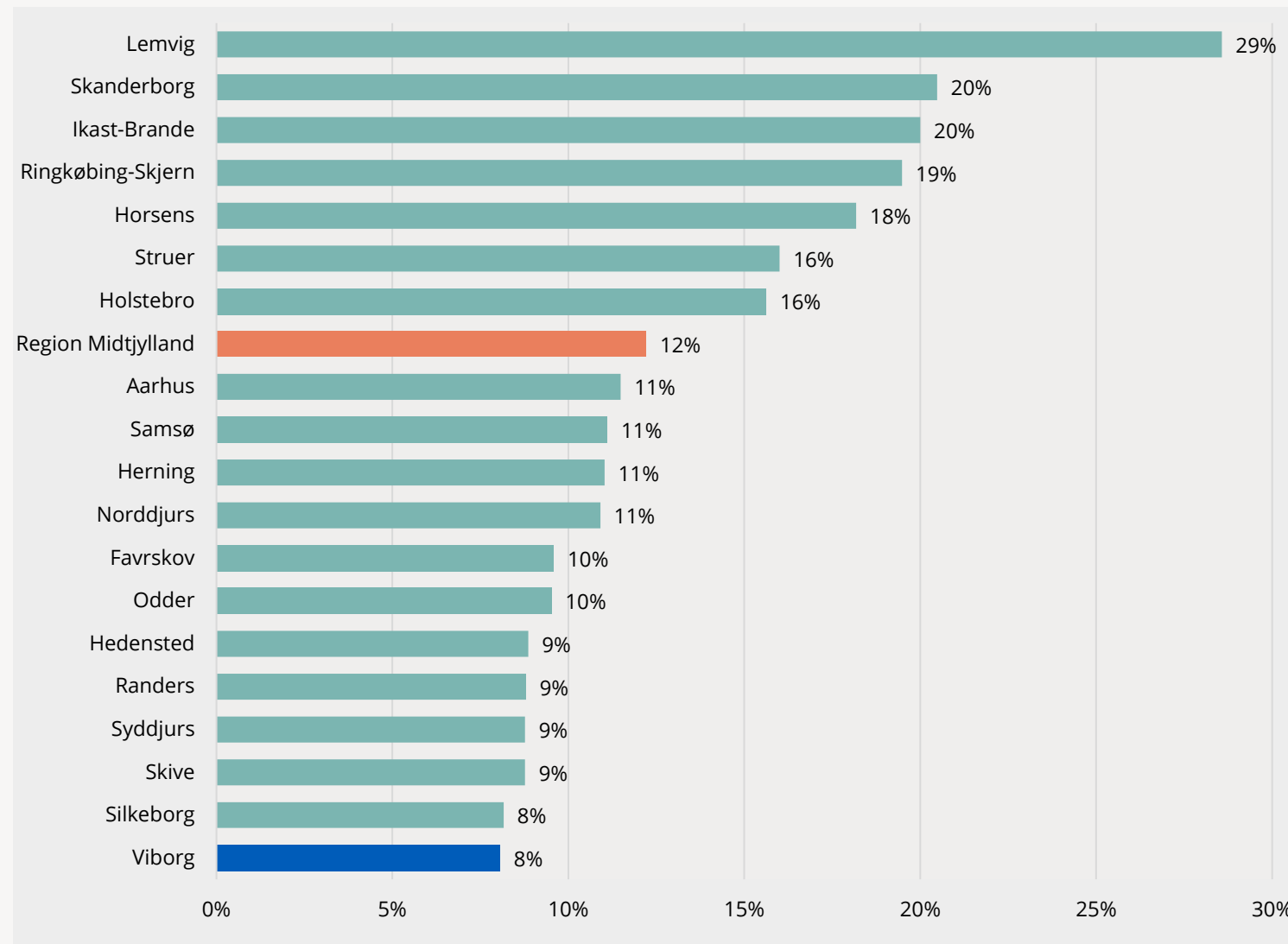
Det skal understreges, at figuren fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Virksomheder, der alene har deltaget i arrangementer og kollektive forløb, er ikke omfattet af figuren.

Figur 7.4. Andel, der har modtaget specialiseret vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – specialiseret vejledning

Figur 7.5. Andel af vejledte virksomheder i vækstlaget i den specialiserede erhvervsservice, 2022

Figur 7.5. viser, hvor mange virksomheder i vækstlaget, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland.

I Viborg Kommune blev der i 2022 ydet specialiseret vejledning til 8 pct. af vækstlaget, hvilket er den laveste andel i regionen.

Dog er der kun små forskelle blandt de kommuner, der har den laveste vejledningsprocent, som det fremgår i den nederste del af figuren.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 pct. og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland, juni 2023.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group.
Data-/talmateriale leveret af IRIS Group.